

Kalejdoszkóp

„Nincs más haza, csak az anyanyelv”

Márai Sándor

KULTURÁLIS FOLYÓIRAT
XVIII. / 5.

2019/5

CULTURAL JOURNAL
VOL. XVIII / 5

416-596-0297
toms-place.com

190 Baldwin St.
Kensington Market

Just west of Spadina

M-W 10-6
Th-F 10-7
Sat 9-6
Sun 12-5

Tom's Place

Tom's Place and the Mihalik family have strong Hungarian roots but at the same time are very proud Canadians. Pictured above is Tom Mihalik, with his son Tom Jr., both ready to serve you at Tom's Place. Established in 1958, Tom's Place now offers the biggest selection of suits in North America, all at great prices.

Please visit Tom's Place, one of Toronto's leading retailers for designer men's and women's business apparel. Conveniently located in Kensington Market.

*Designer
Men's & Women's
Clothing for
Over 50 Years*

facebook.com/TomsPlaceTO

corvina

HUNGARIAN CANADIAN BUSINESS DIRECTORY

Show your business to the community,
Get new customers, extend your business
with the help of Corvina Directory book.

**Be a part of the
high quality publication.**

Serving the community since 2005

14th edition
2018

416-638-3431

INFO@CORVINADIRECTORY.CA

WWW.CORVINADIRECTORY.CA

Ady Endre
Október 6.

Őszi napnak mosolygása,
Őszi rózsza hervadása,
Őszi szélnek bús keserve
Egy-egy könny a szentelt helyre,
Hol megváltott - hősi áron -
Becsületet, dicsőséget
Az aradi tizenhárom.

Az aradi Golgotára
Ráragyog a nap sugára,
Oda hull az őszi rózsza,
Hulló levél búcsucsókja;
Bánat sír a száraz ágon,
Ott alussza csendes álmát
Az aradi tizenhárom.

Őszi napnak csendes fénye,
Tűzz reá a fényes égre,
Bús szívünknek enyhe fényed
Adjon nyugvást, békességet;
Sugáridon szellem járjon
S keressen fel küzdelminkben
Az aradi tizenhárom.

October 6

Autumn sun's resplendent smiling,
Autumn rose's wilted dying,
Autumn winds' wounded, sad howling:
Each one a tear always falling,
Where redeemed – for heroism's fees –
Were honour, decency, glory.
By the thirteen Arad martyrs.

On this Golgotha of Arad
Shines the golden Sun, pure karat,
There fall the roses of Autumn,
Falling leaves' last kisses upon.
Sadness on dried branches sheds tears,
In their graves silently dreaming
Sleep the thirteen Arad martyrs.

Autumn Sun's now so tranquil shine,
Simmer your light onto the sky!
Make our troubled minds be at ease,
To our sad hearts do bring calm, peace!
May your rays bring spirit, not fears,
May we be helped in our struggles
By the thirteen Arad martyrs!

Translated by Frank Veszely

A TARTALOMBÓL

Szász Jenő ajándéka a Szentatyának.....	2
Varga Gabriella: Kettős megemlékezés Londonban.....	3
Csibi Balázs: Rákóczi-émlékév Kanadában.....	4
Radnai István: A gyászt elvetem (vers)	5
Varga Gabriella: A Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus elé.....	6
Sík Sándor (vers).....	7
Csibi Balázs: Herendi hungarikumok Torontóban.....	8
Verszarándoklat Radnóti Miklós emlékére.....	9
Bátyi Zoltán: Bakancstánc, piros hóban.....	10
Bardócz Orsolya: A Benedek Elek Emlékház története.	12
Hollywood Torontóba költözött.....	16
Sára Sándorra emlékezve.....	17
Sütő András: Szemet szóért.....	20
Cseke Gábor interjúja Sütő Andrással.....	22
Varga Gabriella: Hármassünnepe a Pázmáneumban.....	24
Csibi Balázs: Magyar fánkozó nyílt Torontóban.....	25
Dr. Kőrösi Mária: Laudáció Józsa Judit kerámiaszobrász, művészettörténész munkásságáról.....	26
Józsa Judit: Köszönőbeszéd.....	30
Csibi Balázs: Sziget fesztivál Budapesten	32
Somogyi Kinga: Magyar kultúra Brazíliában.....	33
Bobó Bóbitája.....	34

*A címlapon Józsa Judit A Magyarok nagymatyja,
a hátoldalon az Erdély című kerámia látható*

KALEJDOSZKÓP - KALEIDOSCOPE
ISSN 1480-5499

MEGJELENIK KÉTHAVONTA - PUBLISHED BIMONTHLY
Előfizetés - Subscription: CA\$75.00/year; Forcign: US\$85.00/year

Elnök - Telch György-George - President

Főszerkesztő - Telch-Dancs Rózsa - Editor-in-Chief

Főmunkatárs: Varga Gabriella

Munkatársak: Bácsalmási István, Csibi Balázs, Veszely Ferenc

122 Silas Hill Drive, Toronto, ON, M2J 2X9, Canada

Tel.: 647-979-4631; E-mail: rozsatelchdancs@gmail.com

Copyright © Kaleidoscope Heritage Club

A folyóiratot digitálisan archiválja az Országos Széchényi Könyvtár EPA
adatbázisa: <http://epa.oszk.hu/01600/01658>

www.kaleidoszkop.ca

A KALEJDOSZKÓP szó a Pallas Nagy Lexikona helyesírását követi

A csíksomlyói Szűz Máriát ábrázoló kerámiaszobrot adott ajándékba Szász Jenő Ferenc pápának

Megköszönte a Szentatya erdélyi látogatását és egy, a csíksomlyói Szűz Máriát ábrázoló kerámiaszobrot adott ajándékba Ferenc pápának Szász Jenő, a Nemzetstratégiai Kutatóintézet (NSKI) elnöke a pápai audiencián szerdán – írja közleményében az NSKI.

Ferenc pápa magyarul, Isten hozott!-al köszöntötte Szász Jenőt, és felidézte, hogy mennyire megható volt számára a magyarok fogadtatása Csíksomlyón. Az ajándéku kapott – Józsa Judit korondi kerámiaművész által készített – Szűzanyára, azon keresztül pedig a nemzetegyesítés ügyére apostoli áldását adta. Szász Jenő ünnepi beszédében elmondta, hogy mi, magyarok, Mária országának nevezzük hazánkat. A népünket keresztény hitre térítő első királyunk, Szent István utód nélkül, a Boldogságos Szűz Mária mennybevitelének napján tért vissza teremtőjéhez: árva, zsengekorú keresztény népét a Szűzanya oltalma alá helyezve. A magyar nép tanúságtétele Mária hűségéről ezer éve töretlen – fejtette ki.

„Annak idején harcosaink Mária nevével ajkukon indultak csatába, hogy védjék a keresztény Európa keleti határait és értékeit. A mai magyarok is folyamatosan tanúságot tesznek Mária-hűségéről – ennek legszebb jele a csíksomlyói pünkösdi zarándoklat, amely a Kárpát-medence legnagyobb Mária-szentélye.

Ebben a hitben, a Szűzanya és őseink hagyománya iránti tiszteletben erősítette meg a Kárpát-medence magyarságát Ferenc Szentatyánk, aki június első napján – romániai apostoli útja során – együtt imádkozott velünk Csíksomlyón és aranyrózsával ajándékozta meg a Csíksomlyói Szűz Máriát” – mondta Szász Jenő.

Az audienciára az egy nappal korábban a római reneszánsz építészet egyik jelképes épületében, a Palazzo della Cancelleriában megnyitott, a Nemzetstratégiai Kutatóintézet által létrehozott és Székelyudvarhelyt is megjárta Boldogasszony kiállítás teremtett lehetőséget. A Magyarország Szentszéki Nagykövetségével közösen szervezett kiállítás vatikáni védnökségét a Kultúra Pápai Tanácsa és a pápai Nemzetközi Mariológiai Akadémia vállalta, a megnyitó ünnepséget pedig óriási érdeklődés övezte. A házigazdák elmondása szerint ekkora részvételre évek óta nem volt példa, a rendezvényt megtisztelte jelenlétével Őexcellenciája Raymond L. Burke bíboros, P. Stefano Cecchin OFM, a Nemzetközi Pápai Mariológiai Akadémia elnöke, Habsburg-Lotharingiai Eduárd szentszéki nagykövet, Exc. Kocsis Fülöp hajdúdorogi görögkatolikus metropolita, valamint számos szentszéki nagykövet és egyházi méltóság.

Forrás: <https://szekelyhon.ro>, fotó: Vatikáni sajtószolgálat

Varga Gabriella

Kettős megemlékezés Londonban, október 6-i Nemzeti Gyásznapon

A Magyar Katolikus Püspöki Konferencia Külföldi Magyar Lelkipásztori Szolgálat, a Magyarok Nagyszonya Angliai Magyar Római Katolikus Főlelkészség, a Szent István Ház – ARKME Egyesület és az 50. Kossuth Lajos Cserkészcsapat közös szervezésében Főhajtás a 170 éve mártírhalált halt aradi vértanúk és a 130 éve született Sík Sándor papköltő emléke előtt címmel irodalmi délutánt tartottak 2019. október 6-án a londoni Szent István Ház Mindszenty termében.

Csicsó János atya már a szentmisén ráhangolta a híveket a 130 éve született papköltő hitvilágára, amikor prédikációja elején felolvasta a Te Deum című verset. A műsort megnyitó köszöntőszavaiban pedig Sík Sándornak a magyarságról megfogalmazott gondolatait idézte: „Magyarnak lenni Szent István tanítása szerint erkölcsi fogalom. [...] még senkit sem tesz magyarrá az, hogy magyarul beszél. Ez még nagyon kevés. Senkit sem tesz magyarrá még az sem, hogy a vére magyar, sőt még az sem, hogy magyarnak vallja magát: a magyarságot erkölcsi küzdelemmel, Isten-sürgette cselekvésével úgy kell kiküzdenie... Magyarnak lenni: erkölcsi lendület. Magyarnak lenni: hit. Hit a magyarság hivatásában. Hit abban, hogy Isten akar velünk valamit, és hogy a magyarság képes megvalósítani ezt az isteni gondolatot.” Az 1 Plusz 1 Misszió program rövid ismertetése után az előadás az Aradi őszi dal című műsorrésszel folytatódott.

A 170 éve kivégzett honvédtábornokokról való megemlékezés kezdetén először Ady Endre Október 6. című költeménye hangzott el, majd Fehérváry Lilla előadóművész meggyújtotta a pódiumon elhelyezett asztalon lévő 14. mécesest, mégpedig Batthyány Lajos, Magyarország első miniszterelnöke emlékére, akit szintén 1849. október 6-án lőtték agyon Pesten. Az aradi vesztőhely fájdalmas emlékéhez Aranyosi Ervin Az aradi vértanúk emlékére című verse vezette vissza a jelenlévőket. Az ott vértanúhalált halt tábornokok tizenhárom gyertyáját a közönség soraiból lobbantotta lángra tizenhárom személy – kilenc cserkész és négy felnőtt jelenlévő –, miközben a honvédtisztek legfontosabb életrajzi adatai, a kivégzésüket megelőző éjszakán megfogalmazott imáik és a hadbíróság előtt kimondott gondolataik, vagyis életük utolsó szavai is elhangzottak Cservák Mária KCSP-ösztöndíjas tolmácsolásában. Amikor már mind a tizenhárom gyertya

égett, találóan szólta Balogh József Aradi őszi dal című versének sorai: „Ősz van, dermed a lélek, / Aradi gyertyák égnek.” A kegyelet újabb jeleként pedig az imént hivatkozott vers befejező sorai alatt – „Hant kortyolja a könnyet / s csöndek, iszonyúk, jönnek” –, Varga Gabriella, a műsor szervezője, rendezője és közreműködője egy szál fehér rózsát helyezett el az égő gyertyák elé. Ekkor felcsendült a „Jaj, de búsan süt az őszi nap sugára, / Az aradi vártömlöcnek ablakára...”

A Sík Sándor lelki és szellemi hagyatékát középpontba állító műsor rész elején többek között elhangzott: a neves papköltő volt a magyar cserkészmozgalom egyik alapítója, ezért is viseli nevét a budapesti piarista, a szombathelyi, a tardoskeddi és a genfi cserkészcsapat, valamint a fillmore-i cserkészpark. A cserkészinduló szövege is az ő nevéhez fűződik, ezért is énekelte el a kettős megemlékezésen a londoni 50. Kossuth Lajos Cserkészcsapat jelenlévő kilenc tagja, élén Forgách Lóránd cserkészparancsnok-helyettessel, a cserkészindulót.

Fehérváry Lilla ezt követő, az alkalomra összeállított műsorában váltakozott próza és vers, szavalt és énekelt költemény. Megelevenedett Sík Sándor mellett az ő irodalomkutatói munkáinak fókuszában álló, száz éve meghalt Ady Endre, továbbá a kilencven éve született Gérecz Attila mártírköltő emléke is.

A műsor utolsó perceiben a jövő évi Eucharisztikus Kongresszus kapcsán hangzottak el fontos ismeretek és érdekességek a kongresszusok történetéről, az előkészületről és a várható programokról, majd az előadók és a közönség együtt elimádkozták a Mennyei Atyánk, minden élet forrása kezdetű imát és elénekelték az 1938-as budapesti kongresszus himnuszát, a Győzelemről énekeljen kezdetű éneket. „Forrassz egyé békességben minden népet s nemzetet” – ennél szebb végszót nem is lehetett volna találni október 6-án Londonban...

(fotó: P. Anita Réka)

Csibi Balázs

Méltó megemlékezés Rákócziról Kanadában

II. Rákóczi Ferencre emlékeztek október első hetében Kanada több városában. Calgaryban, Niagara Falls-on és Torontóban a Magyar Házban valamint a Szent Erzsébet Templomban ünnepi műsorral tisztelegtek a nagy Fejedelem előtt.

A kanadai Rákóczi Alapítvány szervezésében egy ízig-vérig "rákóczis" eseménysorozatra került sor. Mindhárom vendégművész egykori Rákóczi Mozgótábor résztvevő. Koncz Kriszta, Varga Anita és Csadi Zoltán zenei-irodalmi estje méltóképpen állított emléket Rákóczi személyének. Csadi Zoltán elmondta: "A magyar kultúra zenei és irodalmi gyöngyszemekből válogattunk egy csokorra valót. Arra törekedtünk az előadással, hogy bemutathassuk hogyan gondolkodunk Rákóczi Ferencről. Hogyan gondolkodunk arról a férfiról, akit a szabadságharc hőseként is tisztelünk. Hogyan látták őt kortársai, milyen naplóbejegyzések, költemények születtek az ő tevékenységéről. Ezekből alakítottam ki a műsor gerincét."

Az eseményt a Rákóczi Alapítvány elnöke, Papp-Ayler Zsuzsa nyitotta meg. Beszédében kiemelte "történelmünk egyik legkiemelkedőbb alakjára és a Habsburg elnyomás ellen folytatott szabadságharc vezetőjére. Rákóczi áldozatvállalása a mai napig is példa minden magyar számára. Nagy családi vagyonát is feláldozta a szabadságharcért, az igazságért, a jó ügyért való küzdelemben."

Az eseményen a Rákóczi Alapítvány több szponzora is tiszteletét tette, az ő támogatásuknak is köszönhető, hogy a Rákóczi Mozgótábor idén már 26. alkalommal került megrendezésre. A negyedévszázados jubileumra egy dokumentumfilm is készült, amelyet először a gálaműsoron vetítettek le. Ducki Witek filmjében az archív felvételek mellett egykori táborozók és az alapítvány támogatói is mesélnek élményeikről. Közel egy évtizede Varga Anita is részese volt a Rákóczi Mozgótábornak, Torontóban interjút adott lapunknak, melyben kiemelte milyen szép emlékeket őriz arról a nyárról. "A tábor óta kapcsolatban vagyok azokkal a személyekkel, akiket ott ismertem meg. Addig nem találkoztam annyi határon túli magyar fiatallal mint a tábor alatt. Bárhova utaztam azóta, találkozókat szerveztünk, tapasztalatot cseréltünk. 15 évesen kerültem a Rákóczi családi körbe, egy erős indítás volt ez számomra, és emellett identitás erősítő is."

Egy hét leforgása alatt - szinte Mozgótábor-szerűen - sok helyre jutottak el a Rákóczi szellemében műsorral az előadók. Ezalatt nemcsak ők adtak a kanadai közönségnek, de kaptak is - élményeket. Koncz Kriszta énekesnő élményekkel teli beszámolót tartott az utolsó, niagara falls-i rendezvény után: "nagy meglepetés volt, hogy mennyire sokan érdeklődnek a magyar kulturális programok iránt. Több olyan kanadai-magyarral találkoztam, aki a műsor után sírva jött oda hozzám az előadás után, mert meghatózott a program kapcsán. Nemrég egy erdélyi úriemberrel beszélgettem, aki elmesélte, ő Székelyudvarhelyről jött ki, és nagyon örült, hogy egy szeletet hoztunk neki az otthoni kultúrából". Az előadásokat álló vastaps fogadva és a visszajelzésekkel ítélve nem ez volt az utolsó turnéja a "rákóczisoknak".

Radnai István
A gyászt elvetem

könnyeim győznek a halálon
elkerül a harag napja
benned mint istenekben megtalálom
gyökerem vagy és haza

könnyes arccal vagy sóhajokban
a jövő kettős fénytörés
de visszafojtom s óhajokban
mint felhők ajkán keskeny rés

ismétlem neved mint mantrát
nem hátrálok s a lépteim
csak előre hol pengeti lantját
csüngve csillogó ékein

a remény szerelmünk feltámadása
érted menekülnék akár a lázadásba

I reject the Grief

my tears are victorious over death
day of anger avoids me
I find in you like gods
You are my root and country

tears on my face or in sighs
the future is double refraction
but I repress and in desires
like narrow gap on clouds lips

I repeat your name as a mantra
I don't back up and my steps
just forward where to pluck the lute
adhering to its glimmering ornaments

hope is for our love's resurrection
for you I would flee even into a rejection

Translated by George Telch

Józsa Judit: Regős

Varga Gabriella

Jövőre ismét Budapest rendez az egyhetes Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszust

Az Eucharisztikus Világkongresszusok százharmennyolc éves múltja visszatekintő történetében másodszer nyílik alkalom arra, hogy a világ minden tájáról katolikusok tíz- és százezrei a magyar fővárosba zárandokoljanak azért, hogy megünnepeljék az egyház életének forrását és csúcsát: az Eucharisziát. A 2020. szeptember 13–20. között Budapesten megrendezendő 52. Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus egyhetes ünnepségsorozatán számos lelki és kulturális esemény segíti majd, közérthető és kézzelfogható módon, az Oltáriszentség tiszteletét, és világít rá arra, hogy az Eucharisztia egyén és közösség számára egyaránt élet- és erőforrás. Szentmise a Puskás Ferenc Stadionban, a Kossuth téren, gyertyás körmenet a Hősök teréig, szentségimádás a Szent István-bazilika előtt, ifjúsági est a Papp László Sportarénában... és előadások, tanúságtételek, művészeti programok hosszú sora vonja majd Budapestre a világegyház figyelmét, minden remény szerint Európa újraevangelizálásának ügyét is előmozdítva. Az alábbiakban összefoglaljuk mindazokat az alapismereteket, amelyek az előkészület idején segítségünkre lehetnek.

Tudta-e az Eucharisztikus Világkongresszusról?

- Hívják Eucharisztikus Világkongresszusnak és Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszusnak is. Ha ezt látja leírva, csupa nagybetűvel, hogy NEK, minden bizonnyal a Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus rövidítését látja.

- Nem kevesebb, mint 138 éve ünnepeljük: az elsőt 1881-ben tartották az észak-franciaországi Lille-ben; a mozgalom Franciaországból indult egész világot bejáró útjára.

- Az utóbbi időben négyévenként rendezik meg, más-más kontinensen. Az egyes kongresszusok végén jelentik be a következő esemény helyét és idejét. A legutóbbit 2016 januárjában tartották a Fülöp-szigeteki Cebuban.

- Világméretű rendezvény: szentmiséket, szentségimádásokat, körmenetet, előadásokat és számos más lelki és kulturális programot magában foglaló, egyhetes ünnepségsorozat, melynek célja az Oltáriszentség megismerésének és tiszteletének elmélyítése, a Krisztus által az utolsó vacsorán meghirdetett áldozatbemutató értetőbbé tétele.

- A Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszusok Pápai Bizottsága koordinálja, melynek 2007 óta Piero Marini érsek az elnöke.

- 1938-ban a 34. Eucharisztikus Világkongresszust Budapesten tartották. Ötszázezer zárandok vett részt az ünnepségsorozaton, közülük ötvenezren külföldről érkeztek.

- Az 1938-as budapesti kongresszus himnuszaként született meg a Győzelemről énekeljen című énekünk. Dallamát Koudela Géza, szövegét Bangha Béla írta. Népénekké vált, a Szent vagy, Uram! katolikus énekeskönyv 280/B. számú éneke.

- 2020-ban, szeptember 13–20. között ismét a magyar főváros ad otthont az immár 52. Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszusnak. A Kongresszus elnöke Erdő Péter bíboros, esztergom-budapesti érsek.

- A jövő évit is beleszámítva, a 139 év alatt 52 Eucharisztikus Kongresszust rendeztek. Eddig összesen 26 ország rendezhette meg az ünnepségsorozatot s közülük 11 állam tehette ezt egynél több alkalommal. Közük van Magyarország is.

- A 2020-as budapesti Kongresszus mottója: „Minden forrásom belőled fakad” (Zsolt 87,7).

- Az előkészület négyéves: a bejelentés pillanatától a Kongresszus megkezdéséig tart. A budapesti előkészület folyamata 2016 májusában Piero Marini érsek négynapos budapesti látogatásával kezdődött. Azóta a Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus (NEK) Általános Titkársága és az ahhoz tartozó nyolc – teológia, liturgia, művészet, gazdaság, média, programszervezés területeiért felelős – albizottság kijelölte a tartalmi irányvonalat, kidolgozta az arculati elemeket, koordinálja a különböző pályázatokat és a felkészülést segítő összejöveteleket szervez. A NEK Titkárság vezetője Mohos Gábor esztergom-budapesti segédpüspök. A NEK hivatalos honlapja: www.iec2020.hu

- Beléptünk az előkészület utolsó évébe: 2019. szeptember 13-án ünnepélyes keretek között megkezdődött a visszaszámlálás. A budapesti Szent István-bazilika előtt elhelyezett számláló is jelzi, hogy hány nap van hátra az 52. Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus kezdetéig. A programokra a NEK honlapján lehet regisztrálni (www.iec2020.hu/hu/regisztracio).

- Az előkészület részét képezik a világméretű szentségimádások is. Az erre a célra létrehozott corpusdomini.iec2020.hu felület segíti a tájékozódást és a szervezést. Eddig négy ilyen imaláncot tartottak, az első alkalommal 18 ország részvételével. A legutóbbi világméretű szentségimádás Úrnapja előtti szombaton, 2019. június 22-én volt, és minden eddigit meghaladva, 47 ország csatlakozott hozzá, köztük Thaiföld, Tajvan, Etiópia, Paraguay, Chile, Szingapúr, India, az USA és számos európai ország. Kontinenseket átívelően közel 700 helyszínen imádkoztak és élték át Isten életünket megújító, szívünket megnyitó szeretetét. A szentségimádási lánc Krisztus Király ünnepének előestéjén, 2019. november 23-án, szombaton, jövő évben pedig Úrnapja ünnepéhez kapcsolódva, 2020. június 13-án, szintén szombati napon folytatódik.

- A rendezvény 2020. szeptember 13-án, vasárnap nyílik meg, a Puskás Ferenc Stadionban tartandó szentmisével, amelyen elsőáldozás is lesz. Erre eddig a pillanatig már több mint háromezer elsőáldozót regisztráltak.

- A sok-sok program között 2020. szeptember 19-én, szombaton a Kossuth téren is lesz szentmise, amit gyertyás körmenet követ a Hősök teréig.

A Kongresszus 2020. szeptember 20-án, vasárnap zárul, a zárómise helyszíne a Hősök tere.

Imánk is van a 2020-as Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus sikeréért. Így hangzik: „Mennyei Atyánk, minden élet forrása! Küldd el Szentlelkedet, hogy az önmagát értünk feláldozó és az Oltáriszentségben velünk lévő Krisztust felismerjük és egyre jobban szeressük! Ő Urunk és Mesterünk, barátunk és táplálékunk, orvosunk és békességünk. Adj bátorságot, hogy az Ő erejét és örömét elvigyük minden emberhez! Add, hogy a készüllet ideje és az Eucharisztikus Kongresszus ünneplése egész hívő közösségünk, fővárosunk, népünk, Európa és a világ lelki megújulására szolgáljon! Ámen.”

Sík Sándor
Júdás

Keserű, dermedt könnyel sír a nap.
Csillagok buknak. Hegyek inganak.
Megvonaglik a vén föld dübörögve.
Száz hang üvölt: Átkozott, mindörökre!

És földrevágta sikoltva magát
És üvöltött az egész éjen át.
A harminc pénzt taposta két sarokkal,
Bomlott haját szaggatta két marokkal.

Az éles kőhöz verte vad fejét
És köntösét örülten tépte szét.
Mellén a húst véresre marcangolta
És fuldokolva roskadt le a porba.

És fönn az égen, messze, magasan,
Vakító villám lobbant fagyosan.
S egy hang mennydörgött át a dermedt légen:
Nincsen bocsánat sem földön, sem égen!

Sándor Sík
Judas

The sun 's whining with bitter, harden'd tears.
And fall the stars and mountain sways and fears.
The aged earth is rumbling, quaking all day.
And hundreds howl: Be damn'd, for ever and aye!

And screaming loud he dash'd himself to ground
And all the night bellow'd on frightful sound.
The thirty coins he has trodden by two heels,
His frowsy hair has torn up to his two ears.

His raging head has thrown to spiky stone
And like dement his dress to piec's has thorn.
And lacerated himself to blood on breat,
So suffocating fell to dust, had no rest.

And high above in welkin from afar
A glaring light flar'd as cold as a star.
A sound has thunder'd through the air as reply:
There is remission neither here nor in sky!

Translated by Otto Tomschey

Csibi Balázs

Herendi hungarikumok Torontóban

2013 óta a magyar kulturális örökség része a herendi porcelán. A Veszprém megyei kisváros világhírrege a porcelángyártásban egészen 1826-ig nyúlik vissza. Hosszú szervezés után a Herend Canada jóvoltából nagyszabású kiállítás nyílik szeptember 16-án a Reuben & Helene Dennis Múzeumban. A Herend zsidó öröksége című kiállítás páratlan műalkotásokat mutat be és először tekinthető meg Észak-Amerikában.

Rengeteg érdeklődőt vonzott a Herendi kiállítás megnyitőünnepsége, ahol először láthatta a kanadai nagyközönség az egyedi készítésű porcelán különlegességeket. A herendi gyár egyik korai porcelánfestője, Fischer Mór nemcsak a herendi gyár felvirágoztatója, de a magyar zsidóság polgárosodásának is kiemelt szimbóluma. A kiállítás gazdag tárgyi anyagán keresztül meglevenedik a kelet-európai zsidó kultúra és történelem is. Megtisztelő feladat volt a kiállítás kurátorának lenni - emelte ki a Dorion Liebgott, a Beth Tzedec Zsinagógában működő Reuben & Helene Dennis múzeum munkatársa. Palkovits Valér főkonzul köszöntőbeszédében kiemelte, a kézzel festett herendi porcelánok magyar nemzeti kincsek, és bíz benne, minél több érdeklődő ismeri meg ezeket a hungarikumokat a kiállítás által.

A Herend Canada vezetője, a tárlat koordinátora Rubin Rita elmondta, cégük fő feladata a viszonteladói hálózat folyamatos bővítése, illetve a Herendi márka promóciója. "Körülbelül egy évig tartott a tárlat megszervezése, negyven ember közreműködése kellett hozzá, a Beth Tzedec Zsinagóga pedig rengeteget segített abban, hogy tetőt adott a kiállítás fölé, valamint a magyar Főkonzulátus és szponzoraink támogatását is köszönjük."

A közönség ritkán láthat bele a porcelánfestés aprólékos és időigényes munkafolyamataiba, az eseményen erre is lehetőség volt. Palkovics Anita porcelánfestő fotósok és videósok keresztüzében festett tortát. "Édesanyám révén kerültem a porcelángyárba, ő ajánlotta nekem, hogy próbáljam ki ezt a munkakört. Három évig tanultam Herenden és úgy döntöttem ott maradok - már hat éve dolgozom ott. Jelenleg virágfestő vagyok, de festek állatok vagy portrékat is, gyakorlok arra, hogy mesterfestő lehessenek. Nagyon aprólékos és hosszú munkafázis egy festés, tulajdonképpen végig tanulunk, amíg Herenden dolgozunk. Nagyon sokan járjuk a világot festőbemutatók keretében, Torontóba most engem választottak. Nagyon örülök, hogy Torontóban is ennyire ismert a Herendi és szeretném, ha így is maradna" - mesélte a porcelánfestő.

(fotó: Csibi Balázs)

Verszarándoklat indul Radnóti Miklós emlékére

Radnóti Miklós születésének 110. és halálának 75. évfordulója alkalmából verszarándoklat indul szombaton a szerbiai Borból a magyarországi Abdáig.

A zarándoklat a tervek szerint szeptember 24-én ér véget, amikor Tóth Péter Lóránt kunszentmiklósi "versvándor" 800 kilométer megtétele után Abdára, Radnóti Miklós halálának feltételezett helyszínére érkezik. A zarándoklat során 650 kilométert gyalogol, Mohács és Szentkirályszabadja között pedig vonattal utazik, ugyanis ezt a távot a munkaszolgálatosok vagonokba zárva tették meg.

A zarándoklat Szerbián, Horvátországon és Magyarországon keresztül, összesen csaknem 100 településen halad át, Tóth Péter Lóránt mindenhol Radnóti Miklós verseit szavalja majd.

Radnóti Miklóst 1944 júniusában vitték el Borba munkaszolgálatra, ahonnan a Lager Heidenau foglyaként néhány hónappal később a szovjet hadsereg és a jugoszláv partizánok közeledése miatt erőltetett menetben vezették 3200 társával együtt Németország felé. A költő Borban és útközben több verset is írt, egyebek mellett a Razglednicákat, a Hetedik eclogát, a Levél a hitveshez című költeményt, valamint az Erőltetett menet című verset.

A szerbiai bányavárosnak, Bornak Magyarország 1979-ben Radnóti-szobrot ajándékozott, ám a 600 kilogrammos, bronzból készült emlékművet 2001-ben ellopták. 2004-ben új szobrot állítottak Radnóti Miklósnak, amely azóta is a kelet-szerbiai városban van.

A zarándoklat fővédnöke Potápi Árpád János nemzetpolitikai államtitkár, védnöke Szili Katalin miniszteri megbízott, Jerasz Anikó, a vajdasági Magyar Nemzeti Tanács végrehajtó bizottságának elnöke és Vicsek Annamária, a szerb oktatási tárca államtitkára.

Tóth Péter Lóránt versvándort a diaszpóra közössége is jól ismerheti, többször utazott már irodalmi műsorával a tengerentúlra is, 2019 elején egy Petőfi Sándor műsort mutatott be. (mti)

Radnóti Miklós Levél a hitveshez

A mélyben néma, hallgató világok,
üvölt a csönd fülemben s felkiáltok,
de nem felelhet senki rá a távol,
a háborúba ájult Szerbiából
s te messze vagy. Hangod befonja álmom,
s szívemben nappal újra megtalálom,
hát hallgatok, míg zsong körém felállván
sok hűvös érintésü büszke páfrány.
Mikor láthatlak újra, nem tudom már,
ki biztos voltál, súlyos, mint a zsoltár,
s szép mint a fény és oly szép mint az árnyék,
s kihez vakon, némán is eltalálnék,
most bujdokolsz a tájban és szememre
belülről lebbensz, így vetít az elme;
valóság voltál, álom lettél újra,
kamaszkorom kútjába visszahullva
féltékenyen vallatlak, hogy szeretsz-e?
s hogy ifjuságom csúcsán, majdan, egyszer,
a hitvesem leszel, - remélem újra
s az éber lét útjára visszahullva
tudom, hogy az vagy. Hitvesem s barátom, -
csak messze vagy! Túl három vad határon.
S már őszül is. Az ősz is ittfelajt még?
A csókjainkról élesebb az emlék;
csodákban hittem s napjuk elfeledtem,
bombázórajok húznak el felettem;
szemed kékjét csodáltam épp az égen,
de elborult s a bombák fönt a gépben
zuhanni vágytak. Ellenükre élek, -
s fogoly vagyok. Mindent, amit remélek
fölmértem s mégis eltalálok hozzád;
megjártam érted én a lélek hosszát,
s országok útjait; bíbor parázson,
ha kell, zuhanó lángok közt varázslom
majd át magam, de mégis visszatérek;
ha kell, szívós leszek, mint fán a kéreg,
s a folytonos veszélyben, bajban élő
vad férfiak fegyvert s hatalmat érő
nyugalma nyugtat s mint egy hűvös hullám:
a 2 x 2 józansága hull rám.

Lager Heidenau, Žagubica fölött a hegyekben,
1944. augusztus-szeptember

Bátyi Zoltán
Bakancstánc, piros hóban

Kérem tisztelettel, mi 1961 telén házasodtunk össze az urammal, egészen pontosan február kilencedikén, mert akkor engedték végleges szabadságra a honvédségtől, mivel kiválóan teljesítette a szolgálatot. Meg aztán lefagyott a bal lábának nagyujja is. De ettől még az én uram kemény fizikai munkát tudott vállalni a Boldizsár malomban, ahol, tetszik tudni, molnárlegényként dolgozott, legteljesebb megelégedésre. Elismerte ezt még az igazgató elvtárs is, még hozzá egy piros keretes oklevéllel, és olyan erősen piros volt az a keret, hogy szinte beleégett a színe a szemembe. Most meg, hogy tudom, mekkora bajt hozott ránk a piros, éjszakánként is előbukkan álmaimból az a keret, talán ezért sírom ki a szemem minden ébredésre.

Már ha ez számít valamit az ügyem szempontjából. De az talán fontos lehet, hogy 1967-ben költöztünk a Tiszához, mert az olajiparban kellett a munkás, meg aztán nekem is jutott hely a kórház mosodájában, csupa jó ember között. A főnököm pedig ceglédi asszony volt, tehát tulajdonképpen földim, aki azt mondta, hogy nézd, Teri, most csak egy szoba, konyha, spájzos lakás jutott nektek, de majd összegyűlik kertés házra való is. Ha az nem, hát házmester lakás csak van minden belvárosi palota földszintjén.

Aztán a ceglédi asszonyt elvitte a gyomorrák, én meg kiöregedtem a mosodából úgy, hogy se kertés ház, se belvárosi házmester lakás nem jutott, de szent igaz, szépen búcsúztattak. Piros szegfűvel, bonbonmeggyes díszcsomaggal, emléklappal küldtek el nyugdíjba. Az uramat úgyszintén megbecsüléssel engedték végleges szabadságra, és bár nekünk gyerekünk nem lehetett, mert valami betegség támadta meg a méhemet, azért mi tulajdonképpen szép életet éltünk, csak nagyon szegényet.

Persze ki tudná megmondani, mi is az a szegénység, amikor látom a televízióban, hogy a fekete gyerekek mind ott halnak csontsoványan a kiszáradt afrikai földeken, és döglegyek szaladgálnak az arcukon. Így aztán mondtam mindig az uramnak, hogy ne káromolja már olyan csúfságos szavakkal ezt a magyar világot, mert csak leéltünk benne hetvennél is több évet, és kenyér azért mindig jutott az asztalra, meg ha kellett, hát húst is tudtam sütni, és nem csak vasárnapra. De az uram ilyenkor földhöz vágta a bádögögréjét, meg aztán falhoz csapta a bőrbakancsát is, amit egyszer jutalompenzből vettünk a bizományi áruházban, kilencszáz forintért.

Tudja, nagy pénz volt az akkor, de hát kellett az uramnak, miért is lopnám el a boldogságát, mondtam magamnak. És lássa, nagyon jól tettük a dolgot, mert az a bakancs éppen húsz évet szolgált az uram lábán. Néha megnyílt az oldala, szakadt az orra, kopott a talpa, de ügyes mester mindig összekalapálta, egészen eddig a télig. Mire eljött a december, a bakancs összezsugorodott, tudja, olyan vénember pofájúra. Már meg ne haragudjon érte a Jóisten, de tisztára olyan lett, mint az én uram ábrázatja, csak egy rajzos emberrel kellett volna deres bajuszt pingáltatni rá.

Talán tudta ezt az én párom is a maga féktelen haragjában, mert kidobta azt a szerencsétlen bőrt az ablakon, üveget is pusztított, drága üveget, de azt ordította, hogy ő bizony nem bánja, mert ha élet munkája arra se elég, hogy új bakancsot húzzon a lábára, hát rohadjon le az ég erre a világra. Ezért is kotortam elő a konyhaszekrény polcáról a bádögdobozt, amiben még az én apám tartotta a pipadohányt, és amibe én dugdostam mindig egy kis pénzt, hogy nézz ide, apus most már bevallom neked, van ám nekünk pénzünk, mégpedig húszezer forint, ropogós ezrekben, és ebből lesz a lábadra bakancs, meg ebből lesz újra üveg az ablakunkon is.

Az uram meg felugrott a székről, tán el is rúgta azt a rozszant jószágot a falig, és átkarolt, és azt kiabálta, hogy kacsát is vegyél asszony, egyben süssed, hadd meredezzen mind a két lába.

Persze nem azért sorolom ezt el, mert egy pillanatig is azt hinném, enyhítené a bűnömet, de a bakancs történetét el kell mondanom, mert talán tisztábban láthatja az én ügyemet.

Szóval azzal kezdeném, hogy ünneplőbe öltöztünk, mint a színházba járók. Mi ugyan elég ritkán mentünk olyan szép helyre, leginkább akkor, ha a brigádnak jegyet osztottak, mert régen ilyen is előfordult, tudja, a szocialista világban. De nekünk a vásárlás lett akkora ünnep, mint gazdag embernek az operabál, ezért aztán elővettem az uram egyetlen öltönyét, még nyakkendőt is igazítottam az ingére, én meg azt a ruhámat vettem fel, amiben egyszer egy élüzem ünnepségen táncoltattott meg az igazgató, de az is lehet, hogy nőnap volt. Mindegy is, piros szegfűt osztogattak selyempapírba sodorva, mert láthatja, a piros végigkíséri az életemet. És igen, akkor mentünk ki a piacra, mert tudja, nekünk már boltban nemigen adnak semmit, ott olyan drága minden, az én vaksi szememmel el sem tudom olvasni az árakba beleírt számokat, legalábbis nem mindet. A mi kettőnk nyugdíja meg annyira kevés, de annyira

kevés, hogy mikor meglátjuk a pénzes postást, nem szégyellem, de könny futja be a szememet. Akkor erre persze nem gondoltunk, hanem elsétáltunk a zsidóru-sok piacára, ahol hegymagasra pakolják a sok szép árut, és van ám ott minden, maga talán el sem hin-né, mennyi országból hozzák a portékát. Néztük is a cipőket, próbálgattuk szemmel, mi lenne jó az uram lábára, mert bizony azon két akkora bütyök is volt, mint a kezem, ha ökölbe szorítom. Magyaráztam is a kínainak, hogy idefigyeljen, különleges bőrből kell a párom lábára a bakancs, nehogy hitványat kutasson ki a dobozokból. De látom ám, hogy az én uram nem árut mustrál, fiatal asszonyok kerek fenekére se tapad a tekintete, hanem egy nagyhangú ember kezét figye-li, aki azt kiabálja bele a világba, hogy itten most ki próbálhatja mindenki a szerencsését, mert csak három doboz közül kell választani, és aki megmondja, hogy melyik alatt bújik meg a piros golyócska, az vissza-nyeri a pénzének dupláját is.

Ördögi mesterkedés volt az, mondtam is az uramnak, hogy ne cövekelj itt, öregember, mert megvesz az Is-ten hidege, de még a lelked is beléfagy a földbe, de hát az uram csak nézett, és fogai közül sziszegte ki a szavakat. Hogy ő bizony első ránézésre megtalálja azt a piros golyót, mert neki a seregben is olyan volt a szeme, hogy mesterlövészek irigyelték. Régen volt az apus, nagyon régen, cibáltam a posztót a kabátján, de az én uram minden pörgetésnél megsúgta, hol a golyó, és még kuncogott is a sok buta képű nyerészkedőn, ahogy elveszejtették a pénzüket.

– Csak gyűjjön ide öregapám, magának is jár a sze-rencséből – vigyorgott már ránk is a golyót kevergető, kövér arcát majd szétfeszítette a mosoly. Az uram meg sziszegett, mint a veszett kígyó, hogy adjad mán az egyik ezrest, mert próbálni kéne a szerencsét. Lehet, hogy nem hiszi el az én szavamat, de az uram arcá-ról lehámlott az emberi ábrázat, véres szemű, veszett kutya feje lett, orrlikain csak úgy gőzölgött a forró in-dulat. Ujjai remegtek, karja, combja megvonaglott, és torkán nem csúszott le a nyál, kapkodta krákogva azt a fagyos levegőt.

Aztán meg nyert.

Egy ezresért kapott kettőt, kettőért meg négyet. – A ba-kancsot, apus, most mán a bakancsot – mondogattam én, de akkor már bezárult fejünk fölött a kör, hárman is kontráztak, hogy öregapám, házat vesz maga mán a következő hétfőn, hát abba ne hagyja. Az én uram meg harapdálta a szája szélét, nevetgélt vinnyogva, ahogy tudja, mán csak a fogatlan vénemberek szok-

tak. És amikor a négy ezresért megkapta a nyolcat, hát üvöltözött ott mindenki, meg tapsolt, meg a lábá-val dobogott, tán még a lángossütő bódéjából csava-rodó illat is tánra perdült.

– Mennyé’ a kacsáért, asszony – zihált az én uram, kezében meg annyi ezer forintost gyűrögetett, hogy fele kicsordult az ujjai közül, de én akkor már moz-dulni sem mertem, inkább sírtam, hogy ebből lesz a baj, nagyon nagy baj. De a kövérképű csak tromfolt dühösen, tokája is rengett belé, hogy maga jóasz-szony, el ne tapossa az ura szerencsését, meg hogy játék ez csupán, férfiak játéka.

– A kacsáért asszony, a kacsáért mégis el kéne men-ni! – motyogta az uram még akkor is, amikor az alsó-városi templom harangja elütötte a deket, és álltunk mink ottan a piacon, ketten. Egy fillérünk se maradt. Mert a szerencse leszakadt az uramról, vagy éppen az ördöggel cimborált az a kövér ember, de egyszer csak fogyni kezdett az a sok szép ezres, mígnem mind visszavándorolt a dobozba, a doboz meg a kö-vér ember hóna alá. Kiabált az uram, hogy itten nincs igazság, meg hogy őt meglopták, de amikor már nyá-lat fröcskölt a kövér ember arcába, az úgy megütötte az én uramat, hogy elterült a sárban, tápázkodni se tudott, csak forgolódott, mint a disznók szoktak az ólban. Egy nyálás kamasz meg azt kárálta:

– Kacsát vegyé’ asszony! Kacsát vegyé’ asszony!

Nem vettem kacsát. Hazavittem az uramat, ágyba fektettem, forró teával kínáltam. Nem itta. Egy szót se mondott, csak a plafont bámulta, és két napra rá meghalt. Az orvos szerint egyetlen nyom sem utalt arra, hogy valami kórós betegség, vagy az ütés segí-tette volna a halálba. Csak elaludt szépen, mármint az öregségből kifolyólag. Így mondta. Én megkö-szöntem a doktor úrnak, hogy ha hiába is, de mégis kifáradt hozzánk. Aztán elmentem a piacra. Kabá-tom zsebében apám bicskájával. Van az a szerszám vagy százéves, de higgye meg nekem, olyan az éle most is, mintha gyémántköszörűvel simogatta volna az aranykezű mester.

Tudom, ez se tesz jót az én ügyemnek.

De mégis elmondom, nem kacsáért mentem én, ha-nem a kövér embert kerestem. Az meg ott kiabálta most is, hogy itt a piros, hol a piros? Mintha az én uram nem is feküdne otthon egészen meghalva a sez-lonon, mintha nem is én fogtam volna le a szemét. De én azt meg nem mondtam, hogy hol a piros, csak odaálltam melléje, néztem bele a szemébe, és bele-vágtam a mellébe a kést, oda, ahol a bőre mögött,

hája alatt a szívét sejtetem. Hogy erőt honnan vettem vékony csontú karomba, bátorságot mivel mertem a sok év alatt rám pókhálósodott gyávaság alól, azt meg ne kérdezze, de az biztos, ennyi is elég volt a kövérnek. Összecsuklott a sáros latyakban, ahol az én uram fetrengett előtte, hullott rá a friss, puha hó, a vére meg folyt kifele.

– Azt kérded, hol a piros? Na, itt a piros – néztem azt a nagy veres foltot, ami beborított ott aztán mindent, elcsorgott még a piac kerítéséig is talán, én meg csak totyogtam a hóban, mit a tojógalamb. De szeplős Mari, a kolbászsütős, aki szomszédom már vagy húsz éve, azt mondta a rendőröknek, nem totyogás volt az, inkább tánc, amolyan halotti csárdásféle, ami meglehet, mert akkor öröm volt akkor énbennem, hogy azt ki nem mondhatom végtelen nagy szégyenemben. Látták ezt az odaseregglő népek is, de nem bántottak érte, csak néztek, és képzelje, egy öregember, ha halkán is, de tapsra verte össze a tenyerét. Csak egy ragyás képű legény mordult rám: na, asszony, maga aztán gyilkos lett, börtönben kanalazhatja a levést haláláig.

Szomorú hely lehet az a börtön, sejtem én. De mondja már meg nekem az ügyvéd úr, mert maga biztosan járt már bent gonosz embereket menteni, hogy ott, mármint a börtönben, ugye nem festenek egyetlen falat, de még egy rácsot se pirosra...

(A szerző ezzel a pályaművével nyerte el „Az év jogász írója 2019” címet az Irodalmi Rádió pályázatán)

Bardócz Orsolya

A kisbaconi Benedek Elek Emlékház története

2005 óta szeptember 30-án, Benedek Elek születésének napján ünnepeljük a magyar népmese napját. Nem csoda, hogy ekkorra esik ez a jeles ünnep, születése után még 160 évvel is Benedek Eleket tekintjük a legnagyobb magyar mesemondónak, a magyar népmese jelképének és egyben mindmáig a legismertebb székelynek is. Az elmúlt évszázad során sokan próbálták feldolgozni Benedek Elek szellemi hagyatékát, bibliográfiai és regényes életrajzi írások, emlékalbumok igyekeztek megismertetni, bemutatni munkásságát, de az írások, előadások mellett emléke legidőtállóbb ápolójának a kisbaconi Benedek Elek Emlékház tekinthető.

A visszaszerzett birtok

Benedek Elek 1894 és 1896 között a millenniumi ünnepségre készítette el az ötkötetes, Magyar mese- és mondavilág című munkáját, amely abban az időben hatalmas példányszámot ért el. Ezt tartják fő művének, amely attól kezdve kiapadhatatlan forrása számos, különböző címen kiadott mesekönyvnek. A Magyar mese- és mondavilág rövid időn belül hatalmas sikert hozott írójának, még életében öt kiadást ért meg és több mint félmillió példányban jelent meg.

Elhatározta, hogy a könyvek honoráriumából visszavásárolja azokat a földeket, amelyeket szülei eladtak, hogy őt taníttathassák. Hazautazott Kisbaconba, kinézte magának a templommal szemközti hegyoldalt, majd megtervezte a leendő családi házat, amely még ükunokáinak is otthont adott, a parkot, a gyümölcsöst és a mindent körülölelő fenyősort.

A darabról darabra visszavásárolt 12 hektáros birtokon 1896-ban nemsokára megkezdődött a rég megálmódott kisbaconi kúria megépítése. A házat feleségének egyik rokona, Poldesz Richárd építésmérnök tervezte úgy, hogy a család, az unokák, a barátok és a vendégek befogadására, elszállásolására is elég nagy legyen. A ház fundamentumát nem messze a falu templomától, a Macskás-patak partján ásták meg. Az építési munkálatokat egy Raffay nevezetű mester vezette, de kalákázással a helybeliek és a környékbeli falvakból jött emberek is dolgoztak. Különösen meghatotta Benedek Eleket az a jelenet, amikor egymás után fordultak be az udvarra a gránitkövel megrakott magyarhermányi szekerek. Kisbacon is nagyon büszke volt arra, hogy a híres író hazajött házat építeni. A község adta a fát a cserép és a téglák kiégetéséhez, a cseréptető felrakását ugyancsak kalákában végezte a falu népe.

Gyakran emlegette is Benedek Elek, hogy: „Ebben a házba be van falazva a lelkem, a téglákat, melyeknek minden darabja egy-egy könyv, az én véremmel kevert mész ragasztja össze.” A ház két évig épült, 1898-ban került tető alá. Homlokzatán az oszlopos veranda fölötti háromszögben ma is ott díszileg arany betűkkel felesége, MARI neve, hiszen az ő szerető, mindenről gondoskodó lény, támogatása és gazdasági leleményessége nélkül nem épülhetett volna fel.

Flóra néni hazaköltözik

Benedek Elek kezéből 1929. augusztus 17-én örökre kihullott az író toll, s felesége, Mária a halálba is követte őt. A kettős tragédia után a kúria évekig üresen állott, a család csak nyaranta kereste fel Kisbacont. A rokonság távollétében a falubeliek, illetve távoli rokonok vigyáztak az értékekre, és egy-két kisebb betörést leszámítva a második világháború végére minden szerencsésen megmaradt eredeti formájában. Változás 1944 tavaszán történt, amikor Benedek Elek leánya, Flóra, aki Budapesten a Dohány utcai polgári leányiskolában szépírást és tornát tanított, nyugdíjba vonult és hazaköltözött a kisbaconi családi kúriába.

A 40-es évek végén a megyei kommunista vezetőtanács sokat töprengett azon, hogy milyen listára tegye Flóra kisasszonyt (a falubeliek „Küszasszonnyak”-nak szólították) a 12 hektáros birtokkal és a Benedek-kúriával. Egyik alkalommal a pártbizottság munkatársai kocsival kiszálltak Kisbaconba, és közölték a kuláklistára került Flórával, hogy rögtön költözzön ki, mert a sokszobás házat gyermekotthonná fogják átalakítani. Egy másik esetben felmerült a kúria termelőszövetkezeti székháznak való berendezése is, de szerencsére Flóra jóra való, eredeti egyéniségének és ebből eredő kiváló kapcsolatrendszerének köszönhetően egyik államosítási terv sem valósult meg. Végül ugyan a nagy kertet államosították, de az idősödő Flóra „néninek” megmaradhatott a ház az összegyűjtött meséskönyvekkel, és a park is, ahol ezentúl nyugodtan fogadhatta nem csak a Pestről érkező Benedek Elek-leszármazottakat, hanem az Elek apó házat felkereső látogatókat is.

Egy idő után valóságos zarándokhellyé vált a kúria. Flóra néni szorgalmazta és szervezte Elek apó emlékének ápolását, kiemelkedő szerepe volt abban, hogy a kisbaconi házon 1959-ben, Benedek Elek születésének 100. évfordulóján emléktáblát helyezzenek el. Erdély-szerte sok száz gyerekkel levelezett, rendszeres olvasásra ösztönözte őket. A falubeliek is minden gondjukkal hozzá fordultak, és még ma is sokan emlegetik a kedves, segítőkész „Loli nénit”.

Intézményesült emléképolás

Az emlékház létrehozásának gondolatát először Balogh Edgár erdélyi író vetette fel, hozzá csatlakozott Sylvester Lajos, Király Károly és a kisbaconi leszármazottak, Flóra néni, illetve Benedek Elek unokája, Bardócz Júlia és férje, Bardócz Dezső kisbaconi iskolaigazgató. „Ehhez a munkához természetesen olyan megyei vezető egyéniségre is »szükség« volt, mint Király Károly, a Kovászna megyei pártbizottság akkori első titkára, aki a kor politikai-ideológiai viszonyait és lehetőségeit sajátosan értelmezve lehetőséget teremtett az emlékház-létesítésre, sőt, az akkori pártapparátus aktivistáit, személy szerint Daróczi Ferencet és a később Magyarországra áttelepedett Mátyás Árpádot is az emlékház létrehozásának szolgálatába állította. Mindezek nélkül Benedek Elek Kisbaconban található rendkívül gazdag szellemi és tárgyi öröksége, a kúria, a bútorzat, a rengeteg könyv, folyóirat-

és kéziratgyűjtemény, a 12 hektáros park és gyümölcsös, az Elek apó által ültetett erdőkaréj, amelyre Flóra néni, mint szeme fényére, úgy vigyázott, csak szűk körű, családi jellegű érték és kincs maradt volna” – írta Sylvester Lajos.

Az emlékház létrehozására nem volt egyszerű dolog kicsikarni a román kommunista vezetés támogatását. Ennek megszerzésére használták fel az erdővidéki vadászkatákat, ahol a bukaresti vezető politikusok rendszeresen részt vettek. Király Károly egyik alkalommal Kisbaconon át kísért Ceaușescu kedvenc vadászhelyére, a Dél-Hargitára, s a román kommunista pártvezér ama kérdésére, „Hogy vagytok, mit csináltok?”, azt válaszolta, hogy vannak még bajok. Ceaușescu tekintete kérdően nézett rá. Elégedetlenek az emberek – folytatta Király Károly. És elmagyarázta, hogy van ebben a faluban, Kisbaconban egy székely „Ion Creangă”, aki magyarként is szerette és megbecsülte a románokat, az első világháború után otthagya Budapestet és hazaköltözött. A helybeliek emlékházat szeretnének létesíteni. Létesítsetek! – mondta Ceaușescu. Jó, jó – válaszolta Király –, de ahhoz hivatalos engedély kell. Mi nem akarunk szabálytalankodni. Küldd be hozzám a papírokat – zárta le a témát Ceaușescu.

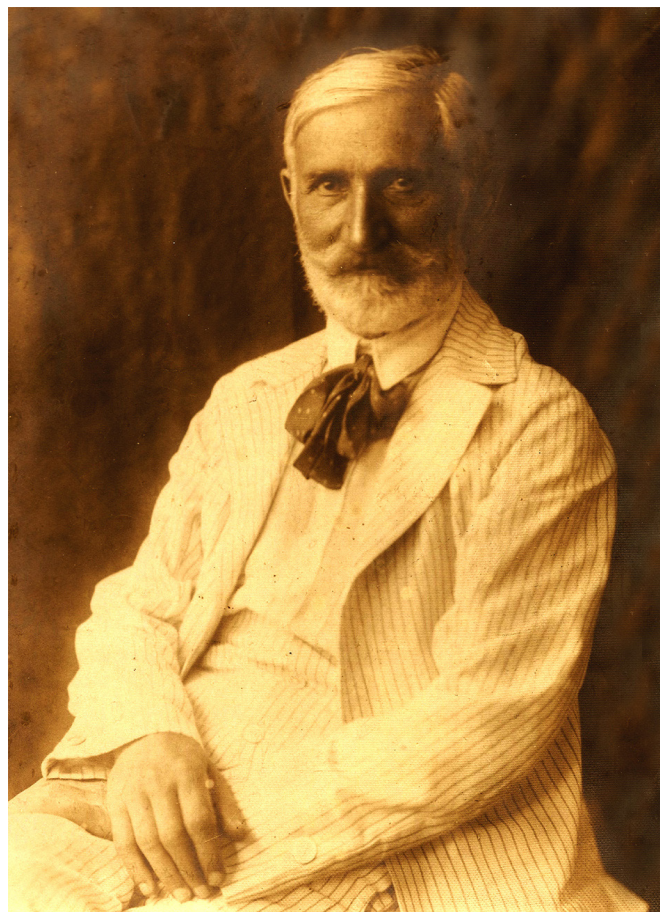
Király Károly furfangos közbenjárásának köszönhetően Ceaușescu végül megadta az engedélyt az emlékház alapítására. Mindehhez alapos érveként szolgált, hogy Benedek Elek egyike volt azon kevés íróknak, akik mindig hirdették, tanították és fontosnak tartották az Erdélyben élő magyarok, szászok és románok békés együttélését, egymás kölcsönös megismerését. Benedek Elek egész életében azt a nézetet vallotta, hogy ember és ember, gyermek és gyermek között nyelve, nemzetisége, vallása, gazdag vagy szegény volta miatt különbséget nem ismer.

Az emlékház létrehozásával óriási lehetőséget kapott az erdélyi magyarság, hiszen a világháborút követő hosszú, kényszerű hallgatás után először adódott alkalom az összefogásra és egy nemes cél megvalósítására. A tárgyalások eredményeként 1969-ben, Benedek Elek születésének 110. és halálának 40. évfordulójára szervezett nagyszabású ünnepségen Kisbaconban felavatták a Benedek Elek Emlékházat. Az avatási ünnepélyt Sylvester Lajos vezetésével a Kovászna Megyei Művelődési Bizottság rendezte. 1969. május 25-re, a megnyitó napjára meghívták az erdélyi magyar szellemiség nagy-

jait, a magyar és román értelmiséget. Egész Erdélyre kiterjedő mozgalom indult meg, Kisbaconba több ezren érkeztek az ország minden tájáról. Az avatáson részt vett Sütő András, Kányádi Sándor, Nagy István, Balogh Edgár, Bálint Tibor, Farkas Árpád, Bartalis János, Magyar Lajos, Tiberiu Utan, Bajor Andor, Domokos Géza, Bözödi György, Király Károly, Sylvester Lajos és sok más író, értelmiségi, s az összesereglett néppel együtt tisztelgtek Elek apó emléke előtt. Az ünnepséget Balogh Edgár és Máté János magyarhermányi földműves, Elek apó ismerőse és lelkes híve nyitotta meg.

Zarándokhelyé váló kúria

Az emlékkiállítás a sepsiszentgyörgyi Székely Nemzeti Múzeum munkatársai a Flóra néni által gyűjtött anyagból nyolc szobából kettőben, a nagy ebédlőben és a belőle jobbra nyíló oldalszobában rendezték be. A megyei múzeum vállalta az emlékház fenntartását, az ott élő Flóra néni pedig a kiállítás felügyeletét.

Benedek Elek (forrás: Internet)

A nagy ebédlőben kiállított tárgyakkal Benedek Elek életét követhetjük nyomon. Itt láthatók a régi családi fényképek, levelek, kéziratok, régi meséskönyvek különböző kiadásai, a Cimborá, Az Én Újságom, az Én Naptáram, a Jó Pajtás újságok bekötött gyűjteményei, a Máté Ferenc vargyasi fafaragó népművész által faragott impozáns csillár, régi használati tárgyak és bútorok, fametszetek, festmények és az utóbbi években megjelent meséskönyvek példányai. Szintén Máté Ferenc adományozta azt a kopjafát, amely az emlékház előtt található, s amelyre ősi székely jelképek nyelvén Benedek Elek életsorsát faragta meg. A kopjafa félhold motívuma azt jelenti, hogy tanult, székely ember volt. A gömb a férfit jelzi, a lámpás pedig azt, hogy másoknak világított és utat mutatott. A tulipán pedig, hogy házasemberként élte napjait.

Átlépve a kisebbik szobába, ott találjuk Benedek Elek dolgozószobáját, benne az eredeti íróasztalt mindazokkal a tárgyakkal, amelyek annak idején is ott voltak: toll, pecsét, ezüst cukortartó és az utolsó, be nem fejezett levél másolata, rajta a félbemaradt mondattal: „fő, hogy dolgozzanak...” Az íróasztal mögött, a falon látható az 1901-ben készült, Benedek Eleket ábrázoló Karvaly Mór-festmény.

A fal mellett ott áll a könyvszekrénye, melyben műveinek magyar és idegen nyelvű forrásmunkái találhatóak. Nemcsak a ház és az emlékkiállítás, de a park és a kert is mindenhol Benedek Elek emlékét őrzi.

Az emlékház megnyitása után nem sokkal Bardócz Dezsőné Lőrincz Julianna (Juca néni) felelt hivatalosan a hagyaték ápolásáért. Flóra néniel együtt végtelen kedvességgel fogadták, kalauzolták a zarándokhellyé vált Benedek-kúria látogatóit. Juca néni Elek apó tizedik unokája volt, aki több személyes emléket is őrzött Benedek Elekről. 1978-ban a dédunoka dr. Bardócz Lehel felesége, Gajzágó Éva vette át és a Székely Nemzeti Múzeum munkatársaként húsz éven át gondozta az emlékház hagyatékát. Ekkorra már minden évben látogatók ezrei keresték fel az emlékházat. Az ott őrzött vendégkönyvek szerint megállapítható, hogy az Elek apó házat látogatók száma évről évre gyarapodott: 1970-ben 4852, 1979-ben 8342, és volt év, amikor ennek kétszerese volt a látogatók száma.

1999-ben a Székely Nemzeti Múzeum és az emlékház kapcsolata megszűnt, az emlékházból magánmúzeum lett. Két évtizedig Szabó Istvánné Bardócz Réka dédunoka vezette az emlékházat, aki ugyanolyan szeretettel és gondoskodással tevékenykedett, mint elődei. Néhány hónapja Bíró Enikő dédunoka vette át a családi „stafétabotot”, hogy a következő években gondozza ezt a nemes hagyatékot.

Benedek Elek háza száz éve áll őrséget, védi és óvja Meseország nyelvét, a gyermekek nyelvét. Hiszem, hogy Elek apó mindenki szelíd nagyapója marad, akinek ragyogó mesélő stílusa ma sem halványodott el, s közel egy évszázad múltán is sok-sok nemzedéket kalauzol el a mesék csodálatos világába.

Bardócz Orsolya, Elek apó ükunokája

KANADAI / AMERIKAI
MAGYARSÁG

1949 óta szolgálja a nyugatra szakadt magyar közösséget

Elismerten, a nyugati világ legnagyobb példányszámban megjelenő magyar hetilapja. Megjelenik minden szerdán délelőtt, és még aznap olvashatják, akik megvásárolják a torontói magyar üzletekben. Előfizetés \$90 egy évre vagy \$50 félévre, postázással.

A legfrissebb magyarországi, nemzetközi és sport híreket foglalja össze lapunk minden politikai elhajlás nélkül, mint a múltban. A Magyarországon hirdető több ezer olvasóhoz szólhatnak! Olvassa, hirdessen és rendelje meg a mindenki által szeretett Kékujságot!

A legjobban informált magyar a Magyarorságot olvassa!

Published by: Canadian Hungarian Media non Profit Corp.
747 St. Clair Ave. W. #103.
Toronto, ON M6C 4A4 Canada
Telefon: 416-656-8361, Fax: 416-651-2442
Web: www.kekujsag.com
E-mail: info@kanadaimagyarsag.ca

Reméljük továbbra is szolgálhatjuk a magyarságot a nyugat legnagyobb számú hetilapjával.

Hollywood Torontóba költözött

44. alkalommal rendezték meg a Torontói Nemzetközi Filmfesztivált. Szeptember első hetében fesztiválhangulat uralkodik a King és Queen street között, így azok is élményekkel gazdagodnak, akiknek nem sikerül jegyet szerezniük a premierekre. Idén nem volt magyar film a bemutatók között, de így is élmény volt a fesztivál részesének lenni.

1976 óta egyre fontosabb és nagyobb hírnevet kap a filmes szakmán belül a TIFF. Mára Észak-Amerika egyik legfontosabb filmes fesztiváljának tartják és számos olyan filmet mutatnak be a közönségnek először, amely később Arany Glóbusz vagy Oscar-díjra is esélyes. Az elmúlt két évben bemutatott magyar filmek (Testről és lélekről, Napszállta) később a Legjobb idegennyelvű film kategóriában Oscar jelölést is kapott. Idén a Joker Joaquin Phoenix-el és Robert de Niroval, a Hustlers Jennifer Lopezzel és a Goldfinch Nicole Kidman főszereplésével váltotta ki a legnagyobb várakozást a kritikusoktól.

Jegyeket szinte lehetetlen szerezni a filmekre, ha az érdeklődő nem akkreditált újságíró, de így is méteres sorokban álltak a filmkedvelők, hogy az előadás kezdetekor fennmaradó pár üres helyre bejuthassanak.

És miben más a TIFF mint egy Oscar-díjkiosztó? Torontóban testközelből lehet találkozni a legnagyobb sztárokkal. Míg az Oscar esetében komoly regisztrációhoz kötött ki az a néhány tucat szerencsés, aki a vörös szőnyeg mellől figyelheti a filmsztárokat, addig Torontóban ez az utca embereként is egyszerűen kivitelezhető. A torontói mozik előtt nincs elszeparálva a vörösszőnyeg, egyszerű gyalogosok, az utcában véletlenül tévedő turisták érdeklődtek hogy milyen esemény van és kit lehet várni. Ettől az egész fesztivál sokkal emberközelibb lesz, kevésbé "megrendezett", ez talán abból is látszott, hogy a hírességek rengeteg időt töltöttek dedikálással, szelfizéssel.

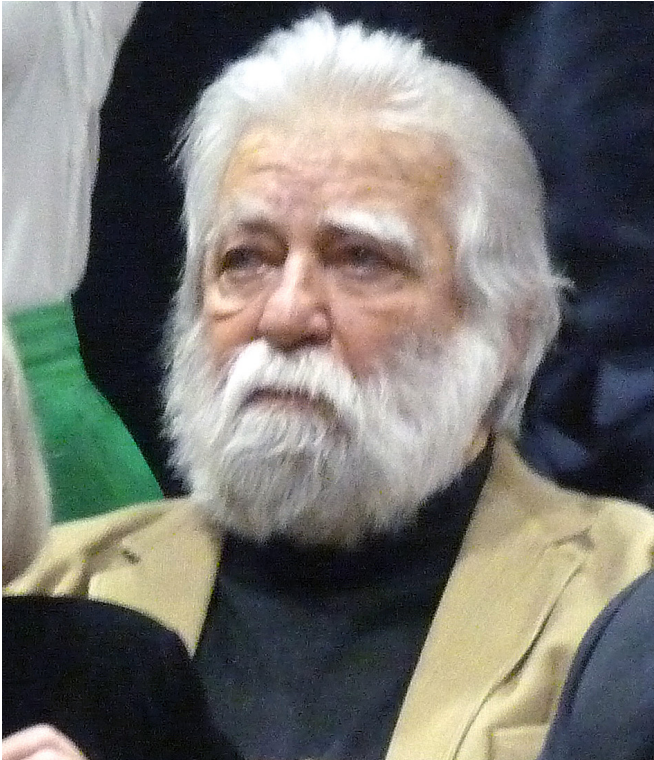
A közönség körében óriási ovációt váltott ki Nicole Kidman érkezése, Jennifer Lopez közvetlensége, Scarlett Johansson többszöri feltűnése vagy Daniel Radcliffe megjelenése, akit még mindig a Harry Potter rajongók éltetnek leginkább. A TIFF-el kezdetét vette az őszi kulturális fesztiválok sora is Torontóban, novemberben ismét megrendezik az Európai Filmek Fesztiválját (EUFF), ahol idén az Északi fény - Aurora Borealis című produkciót mutatják be magyar részről. Mészáros Márta legújabb filmje korábban a Legjobb idegennyelvű film díját is megkapta a Chicagói Nemzetközi Filmfesztiválon. Jövőre pedig bízunk benne, hogy ismét magyar alkotásért tapsolhatunk a TIFF-en! (Cs.B.)

Elhunyt Sára Sándor, a nemzet művésze

Sára Sándor (1933-2019)

Életének 86. évében vasárnap meghalt Sára Sándor Kossuth-nagydíjas filmrendező, operatőr, a nemzet művésze, a Magyar Művészeti Akadémia (MMA) rendes tagja, az egykori Duna Televízió első elnök-főigazgatója – közölte a család az MTI-vel. A Balázs Béla-díjjal, a Magyar Mozgókép Mestere címmel és az MMA életműdíjával is kitüntetett művészt hosszan tartó, méltósággal viselt betegség után érte a halál.

Sára Sándor 1933. november 28-án született a Galgamenti Turán, vasutas családban. A Színház- és Film-művészeti Főiskolán fő mentorai Szóts István, Illés György és Szöllősy Éva voltak, Gaál Istvánnal közös vizsgafilmjüket, a Pályamunkásokat Gaál rendezte és vágta, Sára fényképezte 1957-ben. Az első önálló operatőri feladatra Raffai Anna kérte fel 1959-ben, a Busójárás című néprajzi filmben. 1960-ban született meg első rendezése, a Virágát a napnak című kísérleti film.

Az MMA méltatásában felidézte, hogy a magyar film-történet – és Sára Sándor nemzedéke – számára a Balázs Béla Stúdió 1960-61-ben kiteljesedett „kivételes időszaka” hozott mind tartalmi, mind formai tekintetben gyökeres fordulatot.

A politikai propagandával átítatott művek helyett saját személyes élményeiket akarták megjeleníteni a filmvászonon, a legjobb magyar hagyományokat a világon akkor tért hódító modern filmművészet eszközeivel ötvözve. Erre a reményre a Balázs Béla Stúdióban készült több film – köztük például Szabó István 1961-es Te című rövidjátékfilmje és Sára 1962-es dokumentumfilmje, a Cigányok – nemcsak itthon, hanem külföldön aratott váratlan sikere is feljogosította őket.

Sára Sándor az akkori kultúrpolitika által meghatározott támogatott – túrt – tiltott kategória közül az utóbbi kettő határán egyensúlyozó irányzat vezéralakja lett, a népművészet „tisztá forrásából” merítve járult hozzá a modern magyar filmművészet megteremtéséhez – olvasható az MMA közleményében. Mint írták, a Balázs Béla Stúdió első nemzedékének legendás közösségi szellemét mi sem bizonyítja jobban, mint hogy a következő években Sára Sándor olyan eltérő szemléletű és stílusú, de egyformán korszakos jelentőségű filmek új és erőteljes képi világát, kompozíciós módszereket teremtő operatőre lett, mint a Sodrásban, a Gyerekbetegségek, az Apa, a Tízezer nap vagy a Szindbád.

Rendezőként első játékfilmje a Feldobott kő című önéletrajzi ihletésű film volt. Forgatókönyvét Csoóri Sándorral és Kósa Ferencsel együtt írta, akikhez a hatvanas évek közepétől több évtizedes szoros munkatársi és baráti viszony fűzte. Sára és Csoóri közös nagyszabású történelmi vízióit, terveit az 1978-as 80 huszár megvalósítása szimbolizálja.

Sára Sándor a nyolcvanas évek legnagyobb hatású, felkavaró erejű, és ma már felbecsülhetetlen forrásértékű tanúságtevőket megszólaltató dokumentumfilm-es irányzatának a megteremtője – emelték ki a méltatásban, hozzátéve: ezek a dokumentumfilmek az évtizedekig hallgatásra ítélt megszólaltatásával a társadalomtudományi kutatásokban is kényszerűen elhallgatott legsúlyosabb tragédiákról, a 20. századi történelem különböző színezetű diktatúráinak kiszolgáltatott egyszerű emberek mérhetetlen szenvedéseiről tudósítottak. A legsúlyosabb tabutémák érintésére csak 1989 után forgatott dokumentumfilmjeiben kerülhetett sor.

Sára Sándor hét éven át, 1993 és 2000 között volt a Duna Televízió elnöke. Egy korábban elképzelhetetlen valódi közszolgálati, sőt kulturális televíziót

Sára Sándor hét éven át, 1993 és 2000 között volt a Duna Televízió elnöke. Egy korábban elképzelhetetlen valódi közszolgálati, sőt kulturális televíziót épített föl a munkatársaival. Szakmai elképzelései igazolásaként 1999-ben az UNESCO a csatornának ítélte a Világ legjobb kulturális televíziója címet – hangsúlyozták a közleményben, felidézve, hogy Sára Sándor szoros együttműködést valósított meg a Duna Televízió és a dokumentumfilmeket gyártó Dunatáj Alapítvány között, és ő hívta életre 1995-ben a fiatal filmesek számára filmkészítési lehetőséget biztosító Duna Műhelyt is, illetve a hazai és határon túli magyar televíziósok-filmesek szakmai továbbképzésére 2000-ben az ő kezdeményezésére alapították a Dunaversitas Egyesületet és a Lakitelki Filmszemlét. Szülőföldje, a Galga-mente támogatására Tura városával művészeti alapítványt hozott létre. A Magyar Művészeti Akadémiánál, amelynek 2011-től volt rendes tagja, Sára Sándor kezdeményezte az 53 magyar film, majd a 100 magyar dokumentumfilm című vetítéssorozatot, amelyen 2012 novembere óta sok száz fiatal ismerhette meg a magyar filmművészet kiemelkedő alkotásait és még élő alkotóit.

Sára Sándor munkásságát számos kitüntetéssel ismerték el. A Kossuth-díjat 1978-ban, a Balázs Béla-díjat 1968-ban vehette át, 2002-ben kapta meg a Magyar Köztársaság Érdemrend középkeresztje a csillaggal kitüntetést, 2003-ban a Gulág-émlékéremet, 2004-ben a Hazám-díjat, 2005-ben a Magyar Mozgóképművészeti Mstere címet és a Prima-díjat, 2012-ben a magyar filmkritikusok életműdíját. 1974-ben érdemes művész, 1987-ben kiváló művész, 2014-ben a nemzet művésze lett, díszpolgára Turának és Pest megyének. 2018-ban a magyar filmművészet nemzetközi elismertetéséhez egyéni látásmódú, a társadalmi problémákat kivételes érzékenységgel ábrázoló, dokumentarista stílusú filmjeivel hozzájáruló, kimagaslóan sikeres operatőri és rendezői pályája elismeréseként kapta meg a Kossuth Nagydíjat.

Sára Sándort a Magyar Művészeti Akadémia, Emberi Erőforrások Minisztériuma, a Médiaszolgáltatás-támogató és Vagyonkezelő Alap (MTVA) és a Duna Médiaszolgáltató Nonprofit Zrt. is saját halottjának tekinti.

Radnai István
Köd felhő hóesés

valamelyik karácsonyra szánkót hozott az angyal
telefonon kértem mert modern gyermek voltam
s kíváncsi függöny takarta a szárnyas ajtót
a fények közt árnyékok futkároztak s megláttam
úgy bizony nekem ne mondja senki
hogyan nincsenek angyalok a szobában

vajon az ajtó most merre nyílik a hallból
s havat vagy esőt hoznak-e a felhők
úgy hiszem mindegy felülről a habos
dunnára egyenesen kékcárcú úrból
tomboló napsugár felülről felvert
tejszín s a családom angyalai habzsolják
elmerülten habcsókként érkezik
a fára kár hogy ciánózáskor bent
maradtak az ehető díszek sebj

István Radnai
Fog Cloud Snowfall

some Christmas the angel brought a sleigh
I asked on the phone as I was a modern child
and curtain covered the door from curious eyes
among the lights shadows ran and I saw
surely don't anyone tell me
that there are no angels in the room

which way does the door now open from the hall
and do the clouds bring rain or snow
I believe that from above foamy
eiderdown from the blue faced space
raging sunray from above whipped
cream is bolted down by my family's angels
raptly arrives as a meringue
onto the tree with edible decorations
remained inside during bug poisoning

ők itt élnek velünk azóta s a dobozból
minden karácsonykor a gyertyafűzér
alá ülnek tűlevelű ágakról lábuk
lóbázzák s már mi is nyugdíjba
mentünk az angyalvárásból

ami alulról vést hozó felhő
föléje vágyunk öreg korunkat
szépíti s megrövidíti hogy találkozunk
gyerekkorunk rég elhalt
angyalaival

szánkót hozott valamelyik karácsonyra
csak azt tudom gyermekeim is
visongva csúszkáltak rajta az idő lejtőin
ma már túlságosan felnőttek
s velük az unokáim valamelyik
karácsonyon a fűzérben kialszik
egy izzó s szemünk előtt elsötétül

már csak az angyalt látjuk

lángpallosa nincs csak fehér
ruhája anyám nagyanyám
hol vagytok elvesztett angyalaink
s melyik felhő ejti el kövér pelyheit
lám ma havazik újra

(ha legalább az a szánkó megvolna még)

they live here with us ever since and
from the box every Christmas sit under candle gar-
lands
hang their feet from conifer branches
and we have gone into retirement
from awaiting angels

what from below is sinister looking cloud
we desire above our old age
beautifies and shortens that we meet
our childhood's long ago dead
angels

brought a sledge for some Christtmas
I only know that my children
squealing slid down time's slopes
today they are too grown up
and with them my grandchildren on
Christmas in the garland a light bulb will turn off
and a goes dark before our eyes

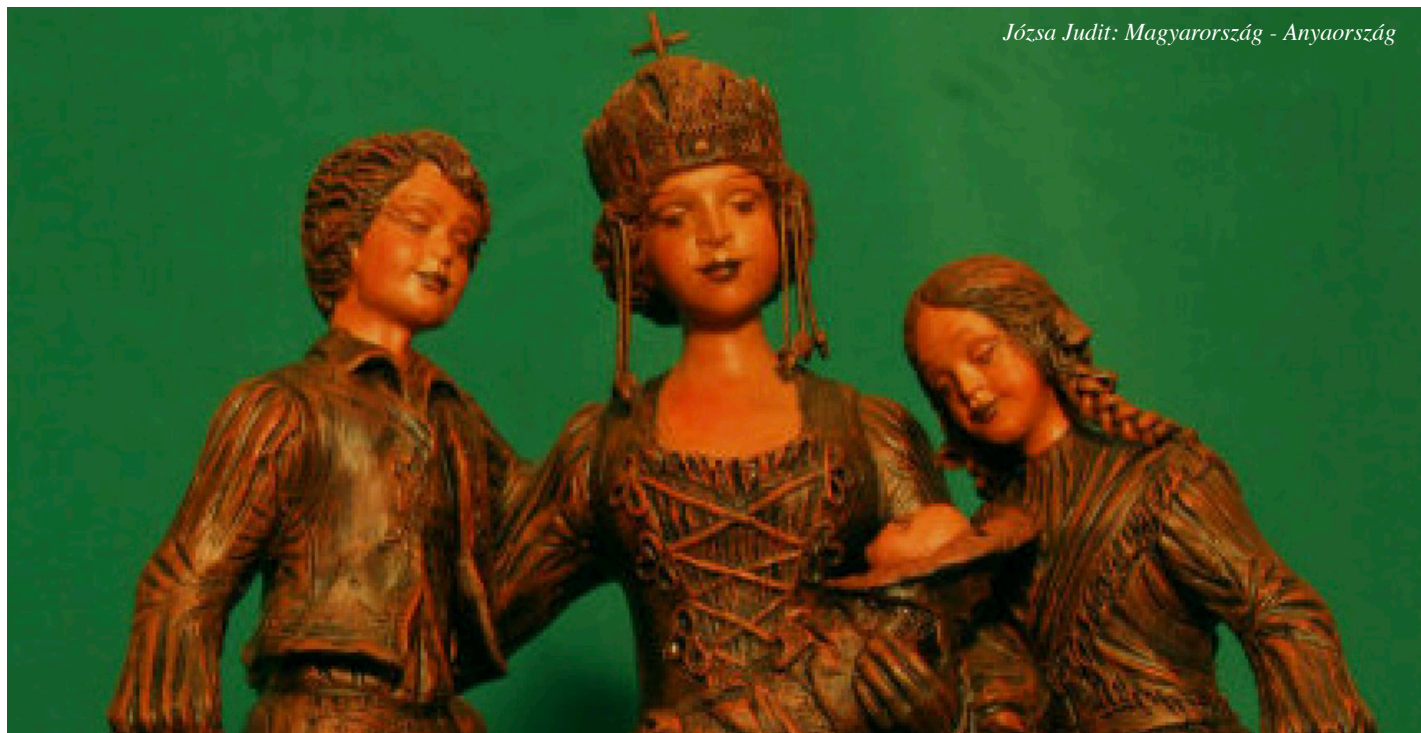
we see only the angel

has no fiery sword only clothes white
my mother my grandmother
where are you our lost angels
and which cloud drops its fat flakes
see today it snows again

(If only I still had the sleigh)

Translated by George Telch

Józsa Judit: Magyarország - Anyaország

Sütő András
Szemet szóért – részletek
(Marosvásárhely fekete márciusa)

Talán egy óra is eltelt ilyenformán, gyötrelmes várakozásban és bizonytalankodásban: ki fogja közölni velünk az alkalmas pillanatot az indulásra? Avagy a visszamenekülésre, föl a padlásra.

Ahonnan kis idő múltán már nem jött le többé senki sem. Társaim gyanút fogtak, nem hittek Judea ezredes rókaszavainak, miszerint „ha egyszer a teherautó elmegy, többé nem jön vissza”. Nagy és fölöttébb gyanús buzgalomban azt sem gondolta meg, hogy 79 személyt s a melléjük, védelmükre állított katonák csapatát az a 30–35 személy befogadására alkalmas gépkocsi egyszerre el sem szállíthatná. De csak mondta a magát a padlásfeljárat tövéből, vérszomjas „gyermekecskéinek” sűrűjéből.

Később így szólt hozzám a tábornok:

– Nehéz lesz a háborgó tömeget lecsillapítani.
 – Pláne, hogy meg sem kísérli senki – mondtam, miközben újabb gyanúm támadt ennek az embernek kiléte-miléte felől. Korábban barátságosnak tűnő vonásai most a kedélyes alamuszóság jeleként árulkodtak pudvás jelleméről. A figyelmes szemlélőben ilyen kérdés támadt: egyáltalán férfi-e? Abból, ahogyan „megmentésünket” a megye legfőbb embereként intézte, csak példátlan tehetetlensége és gyávasága derült ki. Ez minden, csak nem tábornok, vélhattük. Egy nadrágot öltött aggmenházi szakácsné, aki államhatalmi funkciót nyert az országos szerencsejátékban. Rendkívüli szellemi alultápláltságának újabb jeleként így szólt hozzám:

– Mit szólna ön ahhoz, ha úgy vezetnők ki innen magukat, mint akik le vannak tartóztatva? És megbilincselve.

– Én? Mi?

– Igen.

– Szó sem lehet róla! – mondtam fölháborodva.

– Kérem... – a tábornok vállat vont, mint akinek mindegy, mi történik, miután a tervét elvettem.

Holott ez a terv része volt a programszervezők taktikai ravaszkodásainak. Nem volt nehéz elképzelnem, hogy mit írtak volna később a helyi szócsövükben:

„Marosvásárhely magyarjai összeesküdtek a román állam területi épsége ellen!”, „Az összeesküvők meszterkedéseit elunták a Görgény-völgyi román parasztok. Bevonultak a városba a hazát megmenteni.”

„Az összeesküvés főkolomposai az udéméristák (RMDSZ-esek) voltak.”

„Március 19-én este letartóztatták őket. Bilincsbe ver-ten próbálták néhányukat elszállítani a rendőrségre, de sajnos a jogosan fölháborodott hazafias tömeget az önbíráskodásban már nem lehetett megakadályozni. Erdély elszakításának kezdeményezőit agyonverték.”

A tábornok csalódottan vette tudomásul, hogy nem nézheti végig az összeesküvők helyszíni fölkoncolását. A bilincs ugyanis bűnünk letagadhatatlan jele lett volna, és egyúttal bátorítás az önbíráskodásra.

De más tervük is volt a pogromszervezőknek. Újabb elismeréssel mondom: változatokban gondolkodtak. Egyik változat így szólt: „Legjobb megoldás az lenne, ha azt a látszatot sikerül megteremtünk, miszerint Sütőt saját emberei, »cinkostársai« verték agyon, mivel súlyos ellentét támadt köztük a padláson. A legtöbben ugyanis nem akarták őt követni a bizonytalan kimenetelű távozásban.” A fasiszta román újságok utólagos hazugságai a történekről minden bizonytal előzetes tervek, változatok árulkodó jelei voltak. Az sem véletlen, hogy a tábornok meg az ezredes, testi ép-ségünk „garantálói” épp azokban a percekben „voltak kénytelenek másfelé figyelni”, egyébbel foglalkozni, mikor engem, tőlük néhány méternyire, leütöttek.

A főügyészhez írott, orcátlanul hazudozó följelentésében Scriciu tábornok nem csupán azt állítja, hogy a Bolyai téren románellenes, uszító beszédet tartottam, hanem azt is, hogy fogalma sincs, miként sérülhettem meg. Semmit nem látott, nem hallott a történekről. Cinkosa pedig, az ezredes, miután több ízben is ultimátumszerűleg szólított föl engem a távozásra, a személyéhez méltó újságokban azt veti a szememre, hogy nem hallgattam rá, így vesztembe rohantam.

Az értelmetlen várakozásban már azon is gondolkodni kezdtem: miként lehetne visszajutni a padlásra? A vérszomjas tömeg a boltozatos kapunak mindkét végében erősödő morajjal türelmetlenkedett. Valaki, mintha gondolataimban olvasott volna, így szólt: „Mindjárt fölgyújtják az épületet.” Kirendelhatték volna a tűzoltókat is. Nem tették.

Leültem a kőlépcsőre. Zúgó-zakatóló fejemet a karomon nyugtatva próbáltam a helyzetünket újból számba venni. Képzetelem odavarázsolta egy kisebb páncélautót, szakasznyi fegyveres katonát is, akik megvédelmeznének. Szállító járművel be lehetett volna farolni a kapu alá is. Odakint a ponyvás teherautót máris körülfogták; az őrző tömeg fel is boríthatja.

Nem! A padlásra vissza nem szabad menni! Hanem csak kifelé! Bár az sem lehetséges. Önkívületben nyáladzik már a kínrimes jelszavakat üvöltő tömeg.

Meghalunk, harcolunk, ám Erdélyt oda nem adjuk! Bozgorok, ne feledjétek! Ez az ország nem a tiétek! Ha Udvarhely ma még székely, román lesz az, semmi kétely!

Hej, te bozgor, ne feledd! Egyetlen nép sincs veled! Tőkés László, jegyezd meg, elevenen nyúznak meg! Mi vagyunk az őslakók, ki veletek, magyarok! Kétoldalt egymás kezét fogták a katonák. Bújj, bújj, zöld ág, zöld levelecske! Ennyit ért az. De köztük üres volt a teherautóhoz vezető útszakasz. Valaki szólt: menni kell. Vagyis lehet!

Aztán csend lett, nagy csend. A Bolyai téren is, a hátsó bejáratnál is. Nem isteni sugallatra történt. Valakik ezt is intézték.

Hárman, négyen indultunk a teherautó felé? Nem tudom. Arra emlékszem, hogy amikor kiléptem a járdára, amelyet erős villanyégő világított meg, a tömeg diadalordítása fogadott. Mint amikor kedvenc csapatát gólt rúg bajnoksági futballmérkőzésen. Valaki, mintegy jelt adván a gyilkosoknak, azt kiáltotta:

– Bătrânu! Az öreg!

A jeladásra következő szavakat már nem hallottam, de szem- és fültanúk vallják, hogy a kapu sarkában álló, korábbi sovén uszításairól közismert katonatiszt ezt mondta pribékjeinek:

– Itt vannak! Vegyétek őket kezelésbe!

Valaki jobbról husánggal vagy fémtárggyal sújtott le rám. Iszonyatos tarkóütés volt. A járdára zuhantam. Talán fél percig tartó tudatvesztés után kezdtem újból érzékelni, hogy mi történik velem. A tehergépkocsi mögött térdre esetten, annak túl magasan fekvő platójába kapaszkodva próbáltam fölemelkedni. Aztán újabb semmi és sötétség, majd annak zavaros emléke, hogy vadul tülekedő emberi tömeg szorításában azt kiáltozom románul: „Miért gyilkoltok meg, jóemberek?” „De ce mă omorîți, oameni buni?” Közvetlen közelemben valaki mély, erős hangon mintha ezt kiáltotta volna: „Mit csináltok? Meg vagytok örülve?” Halvány emlékem maradt arról is, hogy a teherautó tetőponyváját, akár egy vászonfüggönyt, láthatatlan kezek széthúzták, leszaggatták.

Hogy több fényt kapjanak a gyilkoláshoz?

Hogy egyszerre minél többen ugrálhassanak föl a gépkocsira.

Vízbe esettek vad tülekedése egy mentőcsónak körül. Kharón ladikjának ostroma a tudatlanok és agyavesztettek éjszakáján. Omen! A horrorfilm Antikrisztussal, emberi szemet kiszaggató ragadozó madarakkal, széles pofájú kutyákkal. Egy titokzatos temető kerítése mögött ugattak vadul a sátán fekete kutyái.

Mi mindent halmoz ilyenkor egymásra a riadt emlékezet! Talán épp riadtságában őriz meg valóságos állapotukból kibillent képeket. Szélfúttá nádasban nádszálként hajladoztam ott magam is, miközben azon a bariton hangon föl-fölkiáltott valaki: „Örültek! Megörültetek?” Pedig akkor már nem hajladozhattam. A letiport nádszál állapotában voltam. A padlón feküdtem. Bostoni, sikertelen szemműtétem után, Amerikából hazakerülve fölkeresett otthonunkban egy katona, aki azon az estén a közelemben tartózkodott. Nevét még nem tehetem közzé; a pogromvezető maffia mindenkire lecsap, akinek vallomásától, tanúskodásától tartania kell. A katona, aki szemtanúja volt a teherautóra fölugráló falka vérengzésének, a következőket mondotta: amikor engem számára ismeretlen személyek eszméletlen állapotban a teherautó platójára földobtak, arcom a bal szememből patakzó vértől fölismerhetetlen volt. Így tehát ő nem látott engem álltomban, kiáltásomat sem hallhatta, hiszen a padlón feküdve csak fokozatosan elhaló hörgés hagyta el a torkomat.

Ilyen állapotban rohantak meg újból a támadók, és kezdtek el bottal, fejszével ütlegelni és rugdosni. Ekkor törött el négy bordám, repedt meg arc- és homlokcsontom; ütlegelés vagy bakancstaposás következménye volt bal kezem összeroncsolása is. A katona, látván, hogy a gyilkosokat senki sem próbálja ténykedésükben megakadályozni, odakiáltott társainak, akik a teherautó közelében bámészkodtak:

– Gyertek már föl! Nem látjátok, mi történik itten?

Azzal fölém hajolt, hogy védeni próbáljon.

Ekkor őt is ütlegetni kezdték, meg félrelökösni, hogy engem darabokra szaggathassanak. Fejsze, dorong, kés és lánc után ekkor kezdték „bevetni” az új fegyvert is: a kénsavas rongyabdákat. Készítőik ezeket vakításra szánták, de még mielőtt a szemem közé nyomkodták volna, a kiskatonák lelököszték őket. Életem megmentőjének is szerencséje volt; a kénsav csak ruházatán égett jókora lyukakat. Érthetetlen volt, hogy a kormánynál ülő gépkocsivezető miért nem indít, mire várakozik.

A katona rákiáltott:

– Indíts már, az isten szerelmére! Mindjárt meghal itt az öreg!

Ezt fölelgetve, szelíd mosollyal hozzátette még:

– Ugye, nem haragszik, András bácsi, hogy így mondtam? Meghal az öreg.

– Az igazság nem lehet sértő – mondtam, majd azután, hogy ugyancsak rokonszenves feleségével távozott, bántam magamban, hogy köszönő szavaim bizony sóványok voltak a szívemet, egész lényemet betöltő hálám kifejezésére.

Aztán végre elindult a kocsis. A gyilkosok részint leugráltak önszántukból, másokat letaszítottak a katonák. A tömeg belekapaszkodott a teherautóba, megpróbálta visszatartani. Mondják, hogy a felborítását is megkísérelték. Ami ezután történt, arról más alkalommal fogok beszámolni.

Mondandómat orvos barátaim, családtagjaim s a legnehezebb órákban segítségemre siető kollégák emlékezésével igyekszem majd hitelessé tenni. Ugyanis utólag kellett megállapítanom, hogy leütésem pillanatától kezdve másnap estefelég gyakran kerültem öntudatlan állapotba. Különös változások, suhanások, süllyedések és látomások emlékfoszlányai gomolyognak az emlékezetemben. Ezeket viszont képtelen vagyok az említett huszonnégy órának bármelyik szakaszához igazítani.

Nem emlékszem, hogy miként kerültem Marosvásárhelyt a sürgősségi klinikára.

Azt sem tudom, hogy mikor hallottam a Styxen túli nád-suhogást, amelyből Éva hangja szállt felém: „A szeme! A szeme!” S mint hajdan álmomban, újra kezemben tartottam azt a fehér fejű madarat, amelyet az ifjúság vadászmohóságával lőttem meg a Duna-deltában. Dankasirály volt? Kacagó csér? Nem tudom, nem kacagott, de élt még; iszonyodva néztem, hogy a szeméből bíbor gyöngyszemek bugyognak a fehér tollazatára.

Áldom sorsomat, hogy elsősegélynyújtás végett áldozatkész, kitűnő orvosok kezére kerültem. Följegyzéseimben róluk is szólok majd.

Ám addig is nagy sietősen vetem papírra ama drámai nap befejeztéről szóló híradást. Szem- és fültanú szerint ez így szól: „Éppen hármásban csevegtünk, a két főtiszt meg én, amikor a homlokzat felőli ablaktól falfehéren odarohant egy, a rendőrségnél szolgáló kiskatona: Uram, Istenem! Vala-mennyit megölték. Addig ütötték őket, amíg még mozogtak!... Kétségbeesésével sikerült kivívnia Judea úr nemtetszését, aki az arcába nyúlva taszította odébb a hírhozót: Miket beszélsz, te ökör?!”

Az ezredes ingerültségén nincs mit csodálkozni. Halálom, halálunk megindoklását a pogromszervezők másként tervezték el. A kiskatona riadtsága és közlése egy sátáni önigazolás lehetőségét zavarta meg.

A Bolyai teret betöltő tömeg pedig szinte percek alatt csöndesedett el. A gyilkolás kéjes érzetét ernyedtség váltotta föl.

– Győztünk, hazamehetünk! – így szólhatott a vezérek utasítása.

A tömeg eloszlott, nyomában vér és csönd maradt a Bolyai téren.

Hetven és valahány társam pedig bántódás nélkül távozhatott a padlásról, a feldúlt és kirabolt székházból.

„Én nem futottam el!”

Cseke Gábor interjúja Sütő András betegágyánál

Volt idő, nem is olyan régen, amikor ennek az ágynak a helye napról napra változott. Először a marosvásárhelyi klinikán állt, miután az „ismeretlen” bunkósbotot irányító gyűlölet meggyalázta és majdnem elpusztította a mai magyar irodalom egyik jelesét, majd hamarosan a bukaresti Katonai Kórház műtőjében és kórtermében kapott helyet. Végül a budapesti Honvéd Kórházba került, dr. Farkas József orvos vezérőrnagy felügyelete alá.

És közben az események úgy peregtek, alig bírtuk őket utolérni. Ám megálltak a jól őrzött kórházi külsősoba kettős ajtajánál, amely előtt fehér köpenyes őr posztol, ráadásul az épület körül is szabályos őrség. Az írónak most gyógyulnia kell, s azért, hogy gyógyulhasson, felejténie. Sütő András azonban nem tud felejténi.

Tiszta szerencse, hogy nem szabad huzamos ideig ágyban feküdni – a tüdőgyulladás veszélye miatt –, s ezért a pár négyzetméteren le s fel járkálva, karosszékben, ágya szélén elüldögélve, felesége, olykor lánya és fia társaságában az élet, a mindennapok legelemibb funkcióiban igyekszik föllelni a visszatérés esélyeit. Az emlékezés visszahozza szellemi frissességét, de fölviszi például a lázát, veszélyezteti lelki egyensúlyát.

Ülök vele szemközt, egy széken, ő fotelből méreget, felesége révén kávéval kínálgat. Én sem faggatnám kényes kérdésekről, ő is feszeng, mert tudja, mit nem szabad kérdeznie.

Mégsem állhatja meg: – Mi újság odahaza?

Kissé elszontyolodik, amikor megtudja, hogy szinte egyszerre érkezünk Budapestre, azzal a különbséggel, hogy én a magam jószántából jöttem, őt pedig hozták. – Azért jó, hogy jöttél – mondja tovább –, mert legalább ti is megtudtok valamit odaát, a mi öt órán át tartó ostromállapotunkról. Nagyon fontos, hogy odahaza megtudjátok: én nem futottam el! De lehetséges, hogy nyugatnémet orvosi beavatkozásra is szükség lesz...

– Ha ragaszkodsz hozzá, foglald össze röviden...

Míg mesél, igyekszem nem nézni összevert, kintől és gyöttrődéstől olykor eltorzuló arcát, a tekintet viszont akaratlanul is odatéved, lopva végzi az elvadult erőszak leltárát.

– Hétfőn volt, március 19-én, amikor a marosvásárhelyi RMDSZ székházában rekedtünk, s a padlásra menekültünk. Ott elbarikádoztuk magunkat, hátha megmenekülünk. Két magas rangú tiszt, Judea ezredes [Maros megye azóta leváltott potentátja – Cs. G.], és Scieciu tábornok határozott fölszólítására ráállunk arra, hogy katonai teherautóval biztonságban elszállítsanak. Amennyiben ezt nem tennék meg, mondták, ők nem felelnek azért, hogy talán percekben belül a tömeg ránk gyűjtja a padlásfeljárót. Tehettünk egyebet? Szót fogadtunk. Viszont, ahogy mi kiléptünk, a tisztek eltűntek a szemünk elől. Azt viszont láttam, hogy a védelmünkre kiszemelt katonák még csak meg sem kísérelték akadályozni a tömeget, mely emberi mivoltából kivetkőzve, őrjöngve, késekkel és botokkal fölszerelten ránk vetette magát a teherautón, amelynek szerintem már előre fel volt hasítva kétoldalt a ponyvaborítása, hogy könnyebben lehessen hozzánk férkőzni. Az ott elkezdődött tettelegességről már nincsenek egész pontos emlékeim, mert az első hatalmas

(képen: Sütő András világhírű erdélyi magyar íróát szállítják a Róbert Károly kórházi folyosóján 1990. március 20-án.

A Romániai Magyar Demokratikus Szövetség Maros megyei elnökét – aki a marosvásárhelyi magyarellenes pogrom során szenvedett súlyos sérüléseket – a Magyar Honvédség különgépe szállította Budapestre, MTI Fotó: Diósi Imre)

ütés után, amely a szememet érte, már szinte érzéketlenné vált a testem a rúgások, egyéb ütések alatt... Azt hiszem, a barátaim fölém borultak, védelmeztek, s így ők is megkapták a maguk adagját... Érdekes lenne föl-kutatni, mi lett abból a listából, amit akkor állítottunk össze, amikor a padlásterén ránk szállt az est sötétje, hadd maradjon nyoma, kik és hányan voltunk ott. Ha netán bent égnénk, legyen nyoma a mi ottlétünknek. Azt már nem tudom, hogyan képzelte egyik barátunk, hová rejti el a listát, hogy ne égjen el velünk együtt, bizonyára kidobta volna valamerre, az ablakon mondjuk, de hát akkor ez volt az elgondolás... Különben Judea ezredes, aki személyesen, szinte könyörögve mondta nekem, jöjjön, Sütő úr, menjünk ki innen, mert én vigyázok magára, és rászólt az ordibáló félrészeg vagy egészen részeg, avagy egyáltalán nem részeg, csak a gyűlölettől dühöngő hodákiakra és a többiekre, hogy „dragii mei băieți”, tehát „kedveskéim, fiacskáim”... Na, hát az ő fiacskái, miközben vonultunk végig a termeken, a kétsornyi rendőr között, hol a rendőrök között alul rúgtak bennünket sípcsonton, hol pedig a rendőrök feje fölött öklöztek belénk.

Az én zsebemben közben volt egy olyan szöveg, amit aznap délután akartam fölolvastatni a helyi rádióban, felszólítani a marosvásárhelyi lakosságot, főleg a munkásságot, hogy ne vegye föl ezt a kesztyűt, hagyja kifulladásra az ötezer fős tömeg őrjöngő támadását (...). Úgy hagyom ott betegágyát, hogy kétségeim vannak: nem okoztam-e váratlan szövődményeket interjúmmal az író állapotában? És enyhén szégyellem azt, hogy bár barátként léptem be hozzá, végül mégis újságírónak kellett lennem...

Varga Gabriella

Te Deum Bécsben - Hármas ünnepet ültek a Pázmáneumban

A Collegium Pázmáneum megalapításának 400. évfordulója előtt tisztelgő, az elkövetkező négy esztendőn áthúzódó megemlékezéssorozat első eseményére, egyben a XIII. Ars Sacra Fesztivál bécsi nyitóestjére várta az érdeklődőket a jubiláló intézet szeptember 14-én. Az MKPK Külföldi Magyar Lelkipásztori Szolgálatával közösen szervezett esten Mohos Gábor esztergom-budapesti segédpüspök mutatta be a szentmisét az intézet kápolnájában, majd azt Te Deum címmel a díszteremben verses-zenés műsor követte. Sokak szemébe könnyeket csalogató összeállításával Kovács Nóri énekes és Csadi Zoltán színművész a 130 éve született Sík Sándor emléke előtti tisztelgésre hívta a közönséget.

Ebben a szentmisében arról is megemlékezünk, hogy Pázmány Péter négyszáz évvel ezelőtt kezdte meg ennek az intézménynek a megalapítását – tért ki szentbeszédében az egykori szeminárium, mai tanulmányi és vendégház nagy évfordulójára Mohos Gábor püspök, és felelevenítette, hogy Pázmány Péter vállalkozása annak idején nem volt könnyű feladat. Az ország egy része és ezzel teljes egyházmegyék az Oszmán Birodalom fennhatósága alatt álltak, Erdélyben pedig kereszténytestvér-viszálykodások kezdődtek.

De Pázmány ismerte Istent. Hitt. Tudta, hogy az Isten adta biztonság minden földi nehézség és küzdelem ellenére biztosabb alap, mint amit a földi körülmények jelentenek. Mert reménnyel tekinteni a jövőbe, és az idő őt igazolta: az általa alapított intézmény évszázadokon keresztül a magyar egyházi élet meghatározó központja lett, az egyházi és kulturális élet nagy alakjai közül sokan e falak között képezték magukat. Beigazolódtott, hogy Pázmány döntése jó volt – hallottuk a szentbeszédben.

A szentmise utáni pódiumbeszélgetésben közelebbről is megismerhettük Mohos Gábor püspök atyát. Varga János rektor kérdéseire válaszolva elmesélte, hogy a papsághoz vezető útjára nagy hatással volt hívó családja, különösképpen a nagyszülei, akik sokat imádkoztak azért, hogy gyermekeik közül az egyik a papi hivatásra találjon. Gyermekekük végül nem lett pap, az unokájuk viszont igen. Ez is bizonyítja, hogy nincs elvesztett ima, idővel minden célba ér – szögezte le Mohos Gábor. Püspöki jelmondatáról – „Ki olyan nagy, mint az Úr, a mi Istenünk?” (113. zsoltár)

Csibi Balázs

Magyar fánkozó nyílt Torontóban

elmondta: egy évvel ezelőtt Szent Mihály napján (szeptember 29.) értesült arról, hogy a Szentatya kinevezte őt segédpüspöknek. Keresztelője szintén Szent Mihály napján volt és bérmaszentjének is őt választotta fiatal felnőttként. A Mihály név eredeti jelentése pedig ez: „Ki olyan, mint az Isten?” Ezek egybeesésében a püspök atya Szent Mihály közelségét, segítségét látta, ezért választotta ezeket a szavakat jelmondatául.

A pódiumbeszélgetés után a Hálát adok mindenért című, sokak szemébe könnyeket csalogató verses-zenés összeállításban Csadi Zoltán színész, rendező, a dunaújvárosi Bartók Kamaraszínház igazgató-helyettese legnagyobbreszt Sík Sándor-költeményekkel, Kovács Nóri énekes, dalszerző előadóművész pedig szakrális éneksokkal fejezte ki főhajtását a Pázmáneum jubileuma és a 130 éve született Sík Sándor emléke előtt s nyitotta meg ezzel az osztrák fővárosban az idei Ars Sacra Fesztivált.

A rendezvényen az MKPK Külföldi Magyar Lelkipásztori Szolgálatának 1 Plusz 1 Misszió programját Gyöngy Ádám diaszpórareferens, a projekt koordinátora ismertette. Elmondta: a kezdeményezést a külföldön élő magyar katolikusok vallás-erkölcsi nevelésének segítésére, anyanyelvi vallásgyakorlásának támogatására hozta létre egy évvel ezelőtt Cserháti Ferenc püspök. Tavaly novemberi elindulása óta a program számos nyugat-európai helyszínen nyújtott és nyújt ilyen irányú, alkalmi vagy rendszeres segítséget.

A programot koordináló iroda Bécsben jelenlévő munkatársai nem mindennapi ajándékkal lepték meg a kerek évfordulót ünneplő Pázmáneumot: mintegy száz darabból álló, 1800-as évek végi és 1900-as évek eleji kiadású ima- és lelkiségi könyvritkaságokból álló csomagot nyújtottak át Varga János rektornak. A könyvkülönlegességek az Országos Széchényi Könyvtár közvetítésével, a Jakab Antal Keresztény Körön keresztül jutottak el az MKPK-hoz és darabjaiból négyet szerző-, illetve szerkesztőként Sík Sándor jegyezte.

Meghatóan szép este volt. Bizonyára egyhamar nem feledjük.

Toronto belvárosában harmadik üzletét nyitotta meg a magyar fánkozó. A hazai alapanyagokból készülő kockafánkokat immáron a zsúfolt torontói főpályaudvaron járók is megízlelhetik.

Október 7-én a Royal York központban mérai viseletben táncoló fiatalok és különös, négyzet alakú fánkok zökkentették ki a hétfő reggeli rutinból az embereket. Ekkor nyílt meg a The Box Donut lánc újabb kanadai üzlete. Az üzlet avatóján a tulajdonosok, Balla Sándor és Loszmann Dániel, valamint Palkovits Valér főkonzul vágta el a nemzeti szalagot. Balla Sándor elmondta, „nagyon büszkék lehetünk arra, hogy magyar terméket hoztunk be a kanadai piacra. Büszkeség töltött el, ahogy reggel több ezer ember láthatta: nemcsak a magyar ízelet, a magyar kultúrát is behoztuk”. Az esemény megnyitóján ugyanis a Kodály Néptáncgyűttes is fellépett. A színes fánkok előtt kalotaszegi táncokat adtak elő.

Loszmann Dániel kiemelte, a magyarországi franchise jogok megvételével, a magyar receptúra szerint a helyi ízek szerint fejlesztik a fánkokat. A fánk Észak-Amerikában nagyon népszerű, a hagyományos fánkforma elhagyása pedig egyedivé teszi a Box Donut édességeit. Ami még különlegessé teszi a kockafánkokat, hogy csakis természetes alapanyagokat használnak, színezőanyag nélkül készülnek. Idén még egy további torontói helyszínen, jövőre pedig várhatóan még több városban nyílik Box Donut bolt, hirdelve ezzel a magyar gasztrokultúra sikerét is.

Dr. Kőrösi Mária

Laudáció Józsa Judit kerámiaszobrász, művészettörténész munkásságáról a Széchényi-díj átadása alkalmából

„Mindenható Isten, hallgasd meg mindennapi mindenórai imámat. Töltsd be szívemet angyali tiszta szeretettel Irántad, s hazám, embertársaim s honfitársaim iránt... Add tud-tomra, mit tegyek, s miként kezdjem, hogy Neked egykor a reám bízott tőkéről beszámolhassak. Gondolkodni akarok és dolgozni éjjel és nappal, egész életemen át... Nyújtsd segélyed... Engedd, hogy igaz lelki alázattal tekintsek mindent a világon, s úgy fogjak hozzá akármihez.”

Ez a megható, a szívhez és lélekhez, az ember cselekedetei-hez – a mindennapiakhoz, s az emelkedettekhez – egyaránt szóló ima, gróf Széchényi István imádsága, pályája kezdetén. Akár üzenet is. Megfontolásul, cselekvésre biztatásul. Az értőknek, akik pontosan tudják: minden egyes gondolatuk, minden egyes kimondott szavuk, minden tettük önnön jellemük tükrökre. De nem csak az. Felelősség is. Felelősség a családért, szüleinkért, Magyarorszáért. Széchényi megfogalmazásában: „A szülőket és a földet, melyen születünk, hálából szeretjük, vagy talán még inkább azon ösztönből, melynek eredete az égben van.”

Kedves Judit!

Bizony, veretes igazságokat jelentenek ezek a szavak, amelyek a Te munkáidban, a Te hited és szorgalmad példás, áldott, szigorú rendben alkotott, megfogalmazott munkáidban párbeszédre hívó, több mint üzenetek. Örök igazságok is. Hazában, Nemzetben fogan minden alkotásod, hisz te tudod, „A nemzet nagysága, boldogsága mindig csak magában a nemzetben rejlik.” (gróf Széchényi István) Ez a NEMZET nagy! S benne a SZÉKELYSÉG, leginkább otthonod, ott a csodálatos magas hegyek, termőföldek ölelésében, a teremtésre alkotott hajdan kis falucska Korond, minden természeti bájával és olykor kegyetlenségével úgy lett a Tied, ahogy Te magad az övé. Elszakíthatatlanul. Natura naturans!

De hát ki is vagy Te? Akinek kerámiáiban sajátosan kö-szönnek vissza az újra értelmezett ősi motívumaink sora, miközben egy egészen kivételes, új műfaj keletkezett Általad: a felfedezett székely reneszánsz. Józsa Judit kerámiaszobrász, művészettörténész 1974. május 1-én született Székelyudvarhelyen, két fiútestvérét követve Édesszüleinek – ahogy Ő hívja őket – egyetlen leánykajaként. Az Erdély és Székelyföld, sőt Európának határain is túl, messze híres korondi fazekas család új kis tagjaként, a már elismert kerámiaművész szülők génjei tán a fogantatás pillanataitól kezdve váltak életképesse kicsi leánykájukban.

Judit, az ősi korondi fazekasság világába csöppenvén, aprócska kezeivel már megcsillanhatta tehetségét. Legelső alkotása, kisplasztikája, egy idős asszony, aki egy keresztfára borul. A leányka nevet is ad művének: SZERETET. Áldásos jövőkép, a keresztény hitünkben megfogalmazott törvények legfontosabbika: a SZERETET... Általános iskolai tanulmányok Korondon, gimnáziumi tanulmányok Székelyudvarhelyen, majd Budapesten folytatódik életed, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsészettudományi Karának művészettörténeti szakán. Mindenütt bizonyít, kiváló tanulmányi eredményei szinkronban a már teljességgel magáévá vált ikonográfiai tudással, csak úgy sorjáznak az egyre egyénibb művészi értékű, a magyar népi életképeket, kihalófélben lévő népi mesterségeket pasztellszínű, földfestékes művei, valamint az archaikusan patinázott magyar történelmi témájú alkotásai. 2002-ben diplomás művészettörténészként, dicsérettel végez, de a tanulmányai alatt sem tétlenkedik! 1996-ban már megcsodálhatjuk a „Honfoglalók”, ezt követően az Árpád-házi szentek alakjait, „Táltosok és szentek. Árpád népe és házának szentjei” címmel. Kivételes alkotások a „Magyar Nagyasszonyok”, amelyeket hangsúlyozom, hogy rajta kívül még egyetlen magyar művész sem dolgozott fel és mutatott be tematikus csoportban. Ezekre még visszatérek.

2013 decemberében nyitja meg a Józsa Judit Galériát, amely a Józsa Judit Művészei Alapítványnak is otthona. Végre méltó helyszín is. Judit alkotó életének célja a nevét viselő művészeti alapítvány célja is – ennek lelki alapja keresztény, római katolikus hite, erkölcsi rendje – „...a társadalmi tudatosság és szerepvállalás, a magyar örökség, a nemzeti érték – és identitástudat, valamint a hazaszeretet és összetartás erősítése.” Judit már ekkor, visszavonhatatlanul azon igazság munkása, amely az „örömről, bánatról, szépségről, szeretetről, emberségről, magyarságról”... szól. Ezen érzések mentén fogja össze meghívott vendégeit, kiállítóit, akik lehetnek a legkülönbözőbb tudományok jeles képviselői, a keresztény hit papjai, a magyar irodalom, a magyar képző -, ipar- és népművészet alkotói, akik szellemiségük, s alkotásaik bemutatásával erősítik megtartó igényességgel, a Judit emberfeletti munkásságával létrehozott Galéria értékrendjét. Judit igazság-munkáiban ott találjuk Tóth Ilona (az '56-os forradalom hősnőjét), a magyar történelem és irodalom nagyjait, de nagy íróink múzsáinak portréit, aszszonyalakjait, ihletőit, a féltve őrzött, vigyázókat.

És Judit dolgozik, alig megállással, éjjel és nappal, igaz, a csodás kerámiaszobrok a lecsendesült város, s a még csendesebb, Őt bizton vigyázó természet halk, alkotó tempót diktáló zörejeivel őrizve őt, aki hajnalok hajnaláig alkot. Máig se érthetem, hogy az ennyire az ihletett időben átdolgozott esték, éjszakák után, már kora délelőtt „ügyintéz”, szerződéseket köt, tárgyal, e-maillezik, telefonál, kiállítás megnyitókra pontosan érkezik, szervez (több témában és műfajban), s az aznapra tervezett esti Józsa Judit Galéria programján már kedvesen, fitten fogadja az olykor 100 fős vendégsereget... És ez kezdődik, illetve folytatódik otthon az alkotómunkával, fáradhatatlanul.

gy született meg 2011-ben a Család évében, elsőként a magyar szobrászatban, a Magyar család című nagyméretű szoborkompozíciója, amelyet a budapesti Nagyboldogasszony Főplébánia templomnak adományozott. Ennek üzenetértékű a felirata: „Hiszek az egy Istenben/ Hiszek a hazában/ Hiszek a nemzetben/ Hiszek az összetartásban/ Hiszek a szeretetben/ Hiszek a családban”.

És hamarosan, szép sorjában megszületnek, Judit keze nyomán, keresztény hitével megerősített, áldott és áldani tudó „Mária, a magyarok Boldogasszonya” című kiállításának szoboralakjai, szám szerint 14 remekmű, kiemelt tisztelettel felmutatva az ősi székely társadalom Nagyasszonya, hitvilágunk Babba Máriájának életét.

S ilyen emelkedett művészettel megalkotott kerámiába dolgozta Judit Édesszüleinek külön-külön portréját, a Magyar családot, magát Erdélyt és a különös, - az alkotó, mint egy önmaga küldetésének felismerését igazoló - Isten pecsétje c. alkotást, a természet által megszabott Regnum Marianum megértést, megbecsülést, szeretet kérés és adó hitvallása, de üzenete Európának és a világnak is...

Józsa Judit: Szent Margit

Józsa Judit munkásságának tételszerű felsorolása, a csak számok rideg adataival nem méltó. Méltó azonban felhívni a figyelmet, az elérhető Józsa Judit: Mária, a magyarok Boldog-asszonya c. kiállítás könyv alakjában is megjelent dokumentumtárra, amelyben

Judit önnön hitvallásával, szavaival, ún. magyarázó gondolatait, szoborleírásait illeszti a már említett 14 szobrához. Minden szava, minden leírt mondata igazságkereső, igazságkifejező, s ahogy a hajdani 11 éves kicsi leányka akkori érzéseit „Szeretet” címmel megmintázta, ez az érzése kiteljesedett a Nagy Magyar Haza, Erdély, székelyföld, s az 1920-ban elcsatolt területeink népeinek és az egyes emberek békeszeretet üzenetével és akarásával. S ne felejtjük el kilenc könyvet is írt!

Józsa Judit munkásságát magas közéleti személyiségek, köztük Jókai Anna író, a Nemzet Művésze; Spányi Antal, a Székesfehérvári egyházmegye megyés püspöke, a Katolikus Karitasz elnöke, a Magyar Katolikus Rádió vezérigazgatója; Dr. Osztie Zoltán, a Belvárosi Nagyboldogasszony Főplébánia templom plébánosa; Dr. Prokopp Mária művészettörténész professor; N. Dvorszky Hedvig művészettörténész; az Arany Kazinczy-díjas Juhász Judit, az az Anyanyelvápolók Szövetségének elnöke; Kovács Gergelyné Szabó Irén, a Magyar Érdemrend lovagkeresztjével kitüntetett kultúrtörténész; Pajor András atya, a Keresztény Kulturális Akadémia elnöke; Dr. Bába Szilvia kurátor, diaszpóra-kutató, a Duna Palota operatív igazgatója; és sokan mások méltatták, dicsérték...

Különös egyéniség, különös, alkotóművész vagy. Közvetlenül, ragyogó tehetséggel mozogsz a mai marketing szemléletű világunkban, kimagasló kapcsolatteremtő képességeddel ragyogó művészet pártoló közösséget is kialakítottál szűkebb, s tágabb környezetben. Zsonglőrként közlekedsz a zajos világ bármely hullámhosszán, de a legmeghittebb csend – magány élettereiben is. Munkáid megismételhetetlenek. Tudjuk, a történelem minden időben meghatározta/meghatározza az alkotó művészek ihlet-idejét, ki-ki a maga származási gyökereivel védve – olykor támadva is -, vagy szeretve, tisztelve... S hogy ki miért is alkot? Mi-után te a festésszel is jogos barátságot kötöttél, így a példák innen érkeznek feléd: Delacroix, hogy lelkesítsen; Goya, hogy szembesítsen; Bosch, hogy elborzasszon; Leonardo és Michelangelo továbbfejlesztette a görög emberábrázolást, s egekig emelték a harmóniát; s a mi Munkácsy Mihályunk, az „Íme, az ember” c. festményében egész életének tapasztalatait, égően fájó emlékeit, a vallással folyamatosan birkózva, hitének bizonyosságaként a XIX. század Krisztus ábrázolásában önmagát feszítette keresztre... Míg Te, aki döntően az agyaggal birkózol, a testvéri szeretetet

szimbolizáló, szelíd, gyöngye és gyönyörűséges, légies és törékeny tulipánokkal „rajzoltad be”, ölelted át és forrasztottad össze a máig fájó, megcsonkított határaink okozta sebeket, a hajdani Nagy Magyarországnak kereteibe...

A több mint 200 tárlat itthon, majd külföldön: Amerika, Ausztrália, Kanada, itthon 1993-2019 között 165, megérdemelt elismeréseket jelentenek: 2009-ben a Magyar Kultúra Lovagja megtisztelő cím, 2010-ben a Női Esélyegyenlőségért díj, 2012-ben a Világ Magyarorságaért Művészeti díj, 2015-ben az Erdélyi Közösségi élet kiválósága díja, 2018-ban a Keresztény Kulturális Akadémia Cornelius – díja. Nap, mint nap megküzdesz az anyaggal, önmagad lelkével, az idővel, szembesülve az ember, s a világ sorsának alakulásaival, miközben tudod, e roppant erőt az irányítja, aki már megváltotta e világot... Ősi erő ez. Nem mindennapi. A keresztény hit magasztos ajándéka. Mérték is. Hisz az ember által megszabott mérték az egyes ember mértéke, azaz a másik ember. Alkotásaid a homo mensura egyéni kifejezői a harmadik évezred hajnalán. Jól tudod, hogy egyetlen művész százmillióknak lehet mestere, művelője, s művelői akaratából és akaratával nagylelkű is.

Józsa Judit: Szerelmes csárdás

A Te műveid, domborműveid, szobraid anyaghasználatai határokat korlátokat is feszegetnek, s Te kellő alázattal üzened a nagy természetnek, hogy rátalálva a magad egyedi technikájára, adsz „valamit” a Teremtőnek, juttatsz valamit annak az íratlan törvénynek, amely szerint azért kell alkotni, hogy az igazolja vélhetően tartalmas, s hasznos mivoltunkat... Hisz az alkotó embert alkotása(i) élük túl... s mert azt is tudjuk, tudod, hogy a civilizált világnak úgyszólván soha nem volt mindenkor békessége, de mindenkor volt művészete.

A világ, amelyben élünk most sem békés. A hívő ember maga is harcol, ki-ki a maga tudásával, eszközeivel keresztény hitéért, hazájáért, nemzetéért, a családjáért...

Mint Te magad is. Szó szerint éjjel és nappal... A Mindenható áldását kérem, s kérjük életedre, megőrző tisztelettel, elismeréssel, szeretettel. És Isten éltesse drága Édesszüleidet, családot, e példás közösséget, erőben, egészségben.

Ismét Széchenyit idézem: „Jól tudom, mit jelent az, ha sze-rető anyánkhoz térünk vissza. Azon kötelékek, melyek hazánkhoz vonzanak, s azon érzelmek, melyek szívünket szüleink irányában eltöltik, források, melyekből mindig jó és nemes fakad...”

Jó, s nemes. Érték, az értékhez. Köszönjük áldott, békessé-ges művészetedet, s úgy köszöntünk Téged a Széchenyi Társaság által adományozható díjjal, mint aki a keresztény Magyarország ősi, a keresztény hit kerámiákban foglalt alkotásaival, egyéni művészetével, s több, nemes célú közéleti munkásságával zenitre emelte ősi értékrendünk és keresztény hitünk üzenetét a mának és a jövőnek.

Azon ajánlást is teszem és kérem a most jelen lévőket, hogy a kezemben tartott Józsa Judit: Mária, a magyarok boldogasszonya bibliás kiadványát feltétlen szerezzék meg, s tegyék Bibliájuk mellé.

Kedves Judit, munkásságod ismeretével is adjon a Mindenható minden magyarnak áldott életet. Áldott összetartozást, vigyázó, őrző, megtartó szeretetet!

Elhangzott: Budapest, a Magyar Tudományos Akadémia, 2019. szeptember 20.

*Dr. Kőrösi Mária
egyetemi docens,*

a Széchenyi Társaság elnökségi tagja

Józsa Judit alkotása

Józsa Judit
**Köszönőbeszéd a Széchenyi-díj
 átadása alkalmából**

Tisztelt dr. Rubovszky András elnök úr!
 Tisztelt Hölgyek és Urak!

Nagy öröm és megtiszteltetés számomra, hogy a mai napon, gróf Széchenyi István születésnapja tiszteletére rendezett ünnepi megemlékezésen Dr. Bíró László püspök úr, Csom István sakk nagymester, Fülep Katalin levéltáros és Péter Pál hajótervező mérnök úrral egyszerre, valamint Prof. Dr. Tóth József személyében, egy olyan ember társaságában vehettem át a Széchenyi díjat, aki 30 éven át volt a Széchenyi Társaság elnöke! Külön öröm számomra, és a Jóisten gondviselésének érzem, hogy a 24 évvel ezelőtt, 1995-ben, a Gellért Hotel teaszalonjában megrendezett, legelső Budapesti bemutatkozó kiállításomat befogadó dr. Rubovszky András, a Széchenyi Társaság jelenlegi elnöke adta át számomra ezt a kimagasló elismerést.

Kiemelten köszönöm a munkásságomat értő szemmel és szívvel figyelemmel kísérő Dr. Kőrösi Mária professzorasszonynak, hogy fölterjesztett erre a díjra. Nagy meglepetésként, váratlanul ért a jó hírrel, egy olyan pillanatban, amikor nagy szükségem volt rá. Úgy éreztem, hogy Mária szavain keresztül a Jóisten simogatta meg az arcomat. Külön köszönöm munkásságom átfogó laudációját, a megtisztelő szavait, gondolatait, szeretetteljes méltatását. Hálás köszönetem érte! És természetesen hála és köszönet a Széchenyi Társaság valamennyi tagjának, aki méltónak talált e rangos elismerésre.

Jókai Anna Kossuth-Nagydíjas író, a Nemzet Művésze, 2015 augusztusában, a „Magyar örökség II.” c. kiállítás-som megnyitó ünnepségén ezt mondta, idézem: „Az igaz művész megpróbál valamit, ami ősi, ami romolhatatlan és múlhatatlan, megpróbál védeni.

Ma pedig egy olyan világban élünk, ahol ez a védelem nem mindenkinek fontos. Tartó cölöpöket kell levernünk a földre, amelyekbe kapaszkodhat az ember, ha sátáni tudatok szabadulnak el a földön. Az igazi művész: cölöpverő. Legyen olyan, mint a levert cölöp, amelyik a sivatagban is mutatja, hogy merre van az oázis ...” Különösen fontosak számomra Jókai Anna erőt adó szavai a mostani történelmi helyzetünkben, amikor az európai jövő a keresztény értékek és a nemzetek eltörlésével fenyeget. Széchenyi „Honunk szebb lelkű asszonyinak” ajánlotta a Hitel című nagy művét, mert az ő szavaival „Ti vagytok – azaz mi vagyunk - a polgári erény s nemzetiség védangyalai”.

A magyar nemzeti művészet elkötelezett híveként, szerény tehetségem és a lehetőségem szerint ígérem, hogy alkotóművészként, művészettörténészként és jó magyar hazafiként, azaz honleányként továbbra is kitartok és kiállok nemzeti erényeink és értékeink mellett, a keresztény magyar kultúra és hit érdekében. Köszönöm a szívem közepében lévőeknek, és mindazoknak, akik figyelnek a „levert cölöpjeimre”: a barátaimnak, tisztelőimnek, kiállításaim látogatóinak, a galériám baráti körének, a széles nagyközönségnek. Meggyőződésem, hogy minden elismerés, amiben Isten kegyelméből részesülhetek, mindazoknak is elismerés, akik szeretik az alkotásaimat, követik a pályafutásomat, és odafigyelnek arra, amit szeretnék üzeni műveimen keresztül. Hálás szívvel köszööm, hogy együtt osztozhatok veletek – Önökkel ebben a rangos elismerésben!

A Magyar család című szobromba vésett üzenettel zárom gondolataimat: „Hiszek az egy Istenben/Hiszek a hazában/ Hiszek a nemzetben / Hiszek az összetartozásban/ Hiszek a szeretetben/ Hiszek a családban.” Isten áldja Önöket, Isten áldja nemzetünket! Gloria in excelsis Deo! A dicsőség az Istené!

Radnai István
Ma vagy holnap

A szél szárnyai ma nem repesnek
varjakkal térnek meg a holtak
csőrükben lélek-dióval feddnek
kopognak sírnak megrabolnak

Ragrímek egyszerűségével odaszólnak
míg az apró dombokat kerülve
kővázába vizet mersz
alján koccanó kavicsokra

Kopott s egymásra hordott
születésnapokra lelsz
bánatterheddel egy padon megülve

A gondolatok hajnali ködében
ernyedten elmerülve

Levelek könnyei záporoznak
a nyirkos önsajnálát gödreiben
a mécsvilág ha megéri boldog
hogy a homályos estbe
sárga lángja kinyúl mint csontos
ujja halottaidnak
hívogató mozdulattal

S a kamerának integető
vágóképek mozdulatlan
díszletek közt védletlen fákon
még egymást követő
naptárlapok fennakadt lapjai
várják kiteljenek véges napjai

Születésnapom magányos ünnep
késői őszi komor
csillagtalan éjeken át sodor
a szerelem fagyfoltos gyümölcssei
nem ragaszkodnak ágaimhoz szánnek
mint bimbóba száradt vágyvirágok
Az ághegyén varjú kiáltott

(az egyetlen madár kinek szavát megérted)

István Radnai
Today or Tomorrow

Wings of the wind don't fly today
crows come out of the dead
in their beaks soul-nuts rebuking
knock crying robbing

With rhymes' simplicity called
while avoiding the knolls
into stone vase ladle water
in the bottom rattling pebbles

Worn and piled on top
you find birthdays
weighed with sorrow sitting on a bench

In the morning fog of thoughts
limply plunged

Rain of tears of leaves
in the pit of damp self-pity
if the night-lamps sees is happy
that in the dim eve its
yellow flame reaches like bone
fingers of your dead
with calling gesture

And waving at the camera
cutting pictures motionless
scenery's undefended trees
following each other
calendar pages stuck
awaiting their finite days

My birthday is a lonely holiday
Late autumn's gloomy
drifts in starless nights
love's frostbitten fruits
don't cling to my branches
like dried buds or yearning flowers
on the tip of the branch a crow crawled

(The only bird who's word you understand)

Translated by George Telch

Csibi Balázs Európa legnagyobb fesztiválját rendezték Budapesten

Huszonhetedik alkalommal alakult át a budapesti Hájgyári-sziget Európa zenei és kulturális központjává egy héten át. Több mint félmillió látogató - közel 530 ezer látogató fordult meg fesztivál területén, a világ száz országából érkeztek az érdeklődők, hogy részesi lehessenek a kavalkádnak. Helyszíni élménybeszámoló következik!

A Sziget fesztivál különlegessége és egyedi pozíciója a világ fesztiváljainak sorában abban mutatkozik meg, hogy egy-egy művészeti ágra fókuszál. Több száz programból lehet válogatni a cirkusztól a kortárs művészeti installációkon át, az utcaszínházon keresztül egészen a világsztárok koncertjéig. A helyszín egy város a városban, ami az elmúlt közel három évtized során egyre professzionálisabbá vált, ami megmutatkozik a nemzetközi szakma visszajelzésében is. Tavaly például a *European Festival Awards* díját a rendezvény. Mindez nemcsak a szervezők számára elismerés, de Budapestnek is, augusztus elején a turisztikailag egyébként is telített fővárosba özönlének a fiatalok. Idén - mint az elmúlt években is - a brit, holland, német és francia látogatók adták a legnagyobb csoportokat, de találkoztunk új-zélandi, madagaszkári és kanadai fesztiválzókkal is.

Kanada már több éve támogatója a fesztiválnak, számos művész érkezett a juharszirup országából idén is: a legnagyobb név a quebeci *Le Cirque Alfonse Tabarnak* kortárs cirkuszi előadása volt, amire a hét minden napján kígyózó sorok várahoztak. A görkorsolyás akrobaták lélegzetelállító trükkökkel nyűgözték le a cirkuszi sátorba érkezőket.

A szórakozás mellett lehetőség volt alkotásra is, az Art-zone helyszínen bárki kipróbálhatta milyen ha saját olajfestményt készít, vászontáskát fest vagy újrahasznosított műanyagból fabrikál táskát. A környezet-tudatosság egyébként is kiemelt fókuszpontja volt idén a fesztiválnak: újrahasználatos poharakból lehetett inni, a műanyag szívószálakat és evőeszközöket pedig száműzték. Dr. Jane Godall főmőlőskutató, ENSZ békenagykövet is nagysikerű előadást tartott fogyasztási szokásainkról - és annak környezetkárosító hatásairól. Mint minden fesztiválon, a koncertek vonzották a legnagyobb tömeget. A Sziget óriási sikernek könyvelhette el, hogy olyan kortárs világsztárok fogadták el a felkérést mint a brit Ed Sheeran, a Foo Fighters, de először látogatott Magyarországra Post Malone vagy a Twenty-One Pilots, akik megtöltötték a Nagyszínpad előtti óriási teret. De nemcsak a mainstream zene kedvelői találhatták meg kedvenceiket, az Afro színpadon reggie, az A38-on alternatív, a Global Village színpadon pedig európai-folk zenészek játszottak. És bár a fesztivál véget ért, a szervezők már nagyban készülnek a jövő augusztusi programra!

Somogyi Kinga Ismerkedés a magyar kultúrával a brazil őserdő szélén

A dél-brazíliai Jaraguá do Sul-ban található államalapító királyunkról elnevezett Szent István Általános Iskolában ma már heti rendszerességgel öt osztály 104 diákja ismerkedhet meg – közreműködésemmel – a magyar kultúrával. Nagy öröm mindez ebben a brazil városban, különösen a külhoni magyar gyerekek évében. Somogy Kinga KCSP ösztöndíjas beszámolója.

A Santa Catarina államban található Jaraguá do Sul városának lakossága 170 000 fő, ebből napjainkban közel 30 000-re tehető a magyar leszármazottak száma. Bár jelentős lélekszámú kolóniáról beszélhetünk, sokan nem tudnak magyar származásukról. A Jaraguá do Sul-i Magyar Egyesület és a Szent István Általános Iskola közötti együttműködés célja, hogy még többen fedezzék fel gyökereiket és ismerjék meg őseik szülőföldjének kultúráját.

Jaraguá do Sul-ban a magyar nyelv anyanyelvként a magyar leszármazottak körében jelenleg nincsen jelen, így a Szent István Általános Iskola tanulóit ma még kizárólag portugál nyelvű foglalkozásokkal kell megszólítani. Heti rendszerességgel, szerdánként három évfolyamon öt osztályban ismerkednek a magyar nyelvvel és kultúrával a 7-10 éves tanulók. A tanórák hazánk kultúrájának számos területét érintik a magyar nyelvtől, történelemtől, földrajztól a gasztronómián át egészen a zenéig. A Szent István Általános Iskola a magyar bevándorlók által épített Garibaldi-negyedben található, a Szent István templom szomszédságában.

Az iskolai foglalkozásokon nagy hangsúly kerül a Garibaldi-negyed történetének, ezzel együtt a 19. század végén Jaraguá do Sul-ba érkezett magyarok életének, kultúrájának megismertetésére is.

A Szent István Általános Iskola őserdők, banán- és maniokaültvények szomszédságában található, közel 20 km-re Jaraguá do Sul központjától. Kora reggeli buszozás során felhők között, trópusi hegyes-völgyes tájon, folyó menti úton érkezni az iskolába ámulatba ejtő kaland. Térerő – ezzel együtt mobilinternet – híján a tanulók és a tanárok élete meglehetősen békés, zavartalan. Az iskola hátsó ablakaiból őserdőre nyílik kilátás.

A magyar kultúra tantárgyat nagy örömmel és érdeklődéssel fogadták a diákok, valamint az intézmény tanárai is. Reméljük, az együttműködés által számos gyermek fedezheti fel ősei kultúráját, felmenői származását.

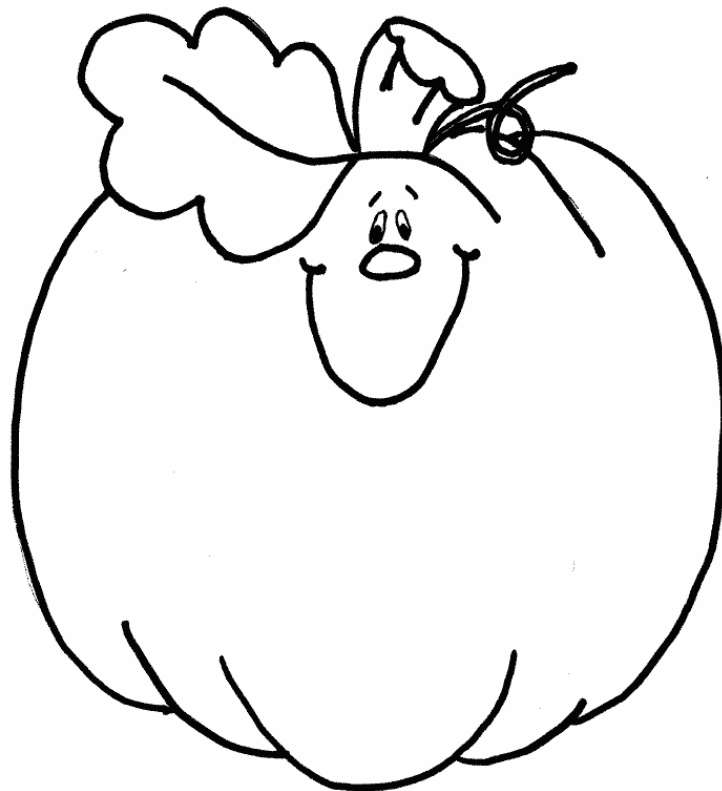
Bobó Bóbitája

melléklet

Peter, Peter Pumpkin Eater

**Peter, Peter pumpkin eater,
Had a wife but couldn't keep her,
Put her in a pumpkin shell,
And there he kept her, very well.**

Colour your pumpkin!

Benedek Elek
A kigömböc

Hol volt, hol nem volt, hetedhét országon túl, ahol a kis kurtafarkú malac túr, volt egyszer egy szegény ember, annak felesége és három leánya. Egyebük sem volt a világon, mint egy kicsi malacuk, no, hanem azt dajkálták is ám! Jó kövérré meghizlalták, hogy majd kirepedt. No, hogy kárba ne menjen a malacuk, leölték, megperzselték, szalonnáját, húsát, kolbászát a füstre tették, s a télen át szép lassacskán meg is ették. Tavaszszal a malacból nem volt egyéb, csak a kis gömböc. Mondja egyszer a szegény asszony az idősebb leányának:

– Eredj, leányom, menj fel a padlásra, s hozd le a kis gömböcöt!

Fölmegy a leány, le akarja venni a gömböcöt, de ahogy hozzányúlt, csak megszólal a gömböc:

– Mit akarsz, hé, meg akarsz enni? Majd megeszlek én. – S azzal hamm! – bekapta. A szegény asszony nem tudta elgondolni, hogy hol marad olyan sokáig a leánya, küldi a középsőt, menjen a nénje után, hozzák már azt a gömböcöt. Fölmegy a leány, de ez is éppen úgy járt, mint a nénje: a kis gömböc – hamm! – bekapta. Hej, mérgelődött a szegény asszony! Hogy ő még ilyet nem látott, hogy ilyen sokáig odamaradjanak a miatt a haszontalan kis gömböc miatt.

– Eredj, leányom – mondja a legkisebb leánynak –, szólj a nénéidnek, hogy hozzák már a gömböcöt, mert a sarkukat hátrafordítom!

Fölmegy a kisleány nagy sebesen, no de ha felment, nem is jött vissza: a kis gömböc őt is – hamm! – bekapta. Várja, várja a szegény asszony a leányait, de hiába várja.

– Na hiszen, megálljatok, majd lehozlak én titeket gömböcöstül, mindenestül!

Fölszaladt a létrán nagy haraggal, no de ha fölszaladt, ott is maradt, a kis gömböc őt is – hamm! – bekapta, hogy az orra hegye sem látszott ki.

Jó haza a szegény ember, hát nincs se asszony, se vacsora. Keresi, kiabálja: “Hé, asszony, hé hol vagy, merre lettél?!” Kiabálta a leányait, hírük-poruk sem volt. Benézett az ágy alá, a kályha mögé, fölkajtatott minden zeget-zugot, nem voltak sehol. Aztán felment a padlásra, hátha ott vannak? Ott meglátja a kis gömböcöt. Gondolja magában, majd segít magán, levágja a kis gömböcöt, s lesz vacsora, ha nincs is itthon az asszony. De ahogy odament, a kis gömböc mérgesen rákiáltott:

– Mit, te is meg akarsz enni?! Abból nem lesz semmi! – S – hamm! bekapta a szegény embert is.

No, hát az isten csudája volt eddig is, hogy a kis gömböc le nem szakadt; négyet még csak elbírt valahogy, de mikor a szegény embert is bekapta – puff! – leszakadt s leesett. Aztán elkezdett gurulni, legurult a létrán, ki az udvarra, az udvarból ki az utcára, ottan utolért egy sereg kapás embert s asszonyt, s azokat is bekapta; tovább gurult, ki az országútra, ott szembejött vele egy regiment katona, azt is bekapta. Még ez sem volt elég a telhetetlen gömböcnek. Gurult tovább, s az út szélén bekapott egy kondászfűt, aki éppen javában ette a paprikás szalonnát. No, hanem a kondászfűvel megjárta. Egy jó hegyes, fanyelű bicska volt a kondászfűnél, s amikor éppen bekapta, a kés megakadt a szájában, végighasította. Egymás után ömlöttek ki a katonák, a kapás emberek, a szegény ember s a felesége, meg a három leánya. Aztán futott mindenki, amerre látott. Ott hagyták az árok szélén a kirepedt kis gömböcöt. Ha a kis gömböc ki nem repedt volna, az én mesém is tovább tartott volna.

Devecseri László: Színek

Hegyre ült fel most a kék,
majdnem olyan, mint az ég.
Levelekbe szállt a zöld,
telehinti a mezőt;
piros, kék, meg sárga:
mezők virágára.

Színek, színek mindenütt,
nézd a barna, kicsi sünt!
Rőt a róka, s hosszú farka,
egész világ tarkabarka

Mészely József: Hintáztató

Hinta-palinta lendülés,
Csoda vár, pajtás repülés,
Csoda vár, földi varázslat,
Lendülj, hogy érd el az ágat!
Hinta-palinta suhanás,
Szédül a világ, kispajtás,
Szédül és billen most zuhan,
Surrán és újra megtorpan.
Hinta-palinta, szédület,
Álmok útjára elvezet,
Oda, hol közel
a távol, Ahol az éj is világol...

Rajzolj egy őszi képet!

BLUE DANUBE SAUSAGE HOUSE

Established 1994

Finest Quality European Sausages

Factory and Outlet

Sunday-Monday

Closed

Tuesday-Friday

8 AM to 6 PM

Saturday

8 AM to 3 PM

Mississauga, ON

L4X 2G1

(905) 624-9311

(905) 624-9910

GÁBOR LÁSZLÓ VASKI CIWM, CFP, BMUS

Senior Financial Consultant

INVESTORS GROUP FINANCIAL SERVICES INC.

The Plan
by Investors
Group

Investors Group Financial Services Inc.

Since 1991, Gábor with his team at Investors Group, has been assisting clients in achieving their financial goals.

He has combined his personal *knowledge* and *experience* with the *research* of *Investors Group professionals* for the sole objective of *providing clients the clarity and confidence to achieve their financial goals.*

With his *team*, he helps *clients save tax, build and preserve wealth for themselves and future generations.*

TEAM VASKI

Guiding Your Financial Future

"A Magyar Közösség Lelkes Támogatói"

600-390 Brant Street • Burlington, ON, L7R 4J4

1-888-467-8844, ext. 271 • gabor.vaski@investorsgroup.com

Megvalósult
a Magyar Kormány
támogatásával

MINISZTERELNÖKSÉG
NEMZETPOLITIKAI ÁLLAMTITKÁRSÁG

BETHLEN GÁBOR
Alap

MAGYARORSÁG HÁZA